

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Controversiarvm Praecipvarvm In comitiis
Ratisponensibus tractataru[m], & quibus nunc
potissimu[m] exagitur Christi fides & religio, diligens, &
luculenta explicatio**

Pighius, Albertus

Parisiis, 1549

XVI. De potestate ecclesiastica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29467

DE POTESTA. TE ECCLESIASTICA *Controuersia deci- masexta.*

T nullis suis artibus, nullis tech-
nis, magis se proficere callidus il-
le & antiquus serpens hostis que
humani generis intelligit, quam
si, vt primis illis nostris parenti-
bus, deo, ita & nobis, sacris ab eo
dem constitutis ordinatisque ma-
gistratibus, non obedire persua-
serit: (inde enim & dei, & cultus
eius, vniuersa que religionis ne-
glectum videt consequi) ita nulli rei, excitatis ad hoc suis
Apostolis, studet diligentius aut accuratius: præsertim, cum
hoc sibi videat fere celsisse feliciter: ob insita omnibus appe-
titionis cuiusdam, nisi ratione moderetur, inordinatæ, liber-
tatis inquam, cognatæ que superbix igniculum. Quem ta-
men, alio respiciens, natura nobis indidit, Sic secularibus fa-
cile persuaderetur, non subiici, non teneri sacerdotali autori-
tati & legibus. Ita cuique, ea quibus frena laxantur licen-
tiæ, quibus illecebris, doctrinam suam studiosè atque artifi-
ciosè condiunt aduersarij. Aures arrigunt, tametsi pij alio-
qui principes, cum sua sibi iura detracta à sacerdotibus au-
diunt: & facile creduntur, quæ per se arident: facile incitan-
tur ad quocunque sibi vendicanda modo, quæ persuaden-
tur sibi deberi iure optimo, atque ethnicam fere domina-
tionem, interdictam à Christo, instillatam ab his consultori-
bus, concipientes meditantésque animo, interim obliuiscun-
tur quòd Christianæ ecclesiæ membra sint: quòd Christi re-
gno seruiant. Sic (quorsum agit ille omnia) superne quoque
illius felicitatis regno, qui huius Christi regni finis est, exclu-
sos, secum portrahit in interitum, Cui cum strennuam ope-
ram, hæc

nam, hac in re naut aduersarij, & in suæ confessionis illius
 conclusionem fortiter persuadeant, nullos ecclesiasticis ordi-
 nibus & sacris eorundem magistratibus, vllam obedientiam
 deberent, tamen cum vel studio dissimulantius, vel imperitia
 confusius, indistinctius, atque inarticulatus hoc ipsum fe-
 cissent & faciant: ille eorum antesignanus & vexillifer Phi-
 lippus, quo suam suorumque illam hac parte negligentiam
 suppleret, in medio illius ipsius conuentus tempore, libel-
 lum illum (cuius & supra mentionem fecimus) edidit: expli-
 ce in quo, præcipua aliquot controuersiarum quæ inter il-
 los & nos sunt capita, aliquanto (vt sibi videtur) accuratius
 atque eruditius, quàm eadem in confessione sua, atque eius
 apologia explicauerat. Ipsum enim vtriusque fuisse archi-
 epi præcipuum, quanuis communi nomine, palàm at-
 que indubitatum est, adeo, vt in apologia nouissime Vuit-
 tembergæ impressa, suum proprie nomen etiam profiteri nõ
 dubitauerit: inter cætera autem, etiam præsentem suo more
 tractat controuersiam. In quâ vnum hoc agit, vt omnibus
 Christianis persuadeat, Romanum pontificem, cum his qui
 eius auctoritatem sequuntur velut Antichristi regnum, de-
 serere atque execrari, Reges autem & Principes singula-
 ritè aduersus eundem instigare atque incitare conatur. Nec
 multò elementior est (quod mox intelliges) in vniuersos
 Episcopos.

Itaque quòd clarius, etiam hæc ipsa à nobis explicetur con-
 trouersia: ita vt omnes, quemadmodum in superioribus om-
 nibus, ita & in hac, vnde præcipue pendet pax & concordia,
 vritas, atque adeò salus ecclesiæ, quæ sit ipsissima veritas cla-
 rissime intelligant: vt que etiam hæc secure possit quorumuis
 æquorum iudicium subire iudicium: antè nobis proponenda
 est illa ipsa aduersariorum sententia. Deinde demonstrada il-
 li contraria orthodoxa veritas. In primis affirmant Romano
 Pontifici, nihil auctoritatis, nec super cæteros totius orbis Epi-
 scopos, nec super magistratus ciuiles aut potestatem secula-
 rem, penes quam est ius gladij, diuino iure competere, sed o-
 mnes Episcopos in auctoritate pares esse.

*Aduersa
 riorū sen-
 tentia de
 auctorita-
 te Ro. pon-
 tificis & Parita-
 te Episco-*

Secundo, nec Episcopis vllam auctoritatē iure diuino con-
 cedant super presbyteros aut sacerdotes reliquos: imò nullā por-
 tionē iure diuino distinctionē esse inter presbyteros & Episco-
 pos, sed humana auctoritate distinctionem hanc introductā:

*De aucto-
 ritate Epi-
 per*

tech.
 dus il
 isque
 quam
 renti.
 ab eo
 ue ma
 erua-
 cultus
 is ne-
 c suis
 cum
 s appe
 liber-
 em ta.
 us fá-
 thori
 icen.
 artifi-
 alio-
 us au-
 citan-
 den.
 mina-
 tori-
 iscu-
 li re-
 oque
 exclu-
 ope-
 n, hac

scopali, & per quã, vni commissum fuerit, vt ordinaret ministros in di-
corundem uersis ecclesijs, atque iidem super intenderet.

paritate cũ Tertio, nec sacerdotibus vllam specialem præ cæteris Christi
presbyteris stianis datam auctoritatem diuinitus: sed sacerdotij auctori-

De aucto- tatem vniuersam, esse penes ecclesiã, atque in ecclesia. Quæ
ritate pres- pōsit quos velit, ministros verbi & sacramentorum eligere,
byterali, atque ordinare, quibus ea vti liceat, quandiu mandanti mini-

vt nulla sit sterium illud ecclesiæ, placuerit.

sed nudum Iurisdictionis verò auctoritatē ex Christi ordinatione nul-

verbi & sa- lam agnoscunt in sacerdotibus, vt eiusmodi: præter illam cõ-

cramentorũ munem omnibus, excommunicãdi reos manifestorum crimi-

mandatum num: idque velut nomine & ex commissione ecclesiæ: quam

ministeriũ tyrannicè ad se solos trãstulisse Episcopos criminatur. Qui-

Iurisdictionis bus cur non obediãt, cum iustas causas se habere dicant, hinc

reos aucto- reddidisse se affirmant ecclesiarum ministris & pastoribus.

ritatem sa- Confessio tamen, ad hæc tribuit episcopis auctoritatem (cũ

ceruotalem ius Philippus illo suo libello obliuiscitur) cognoscẽdi de do-

quã agno- ctrina, & doctrinam ab euangelio dissentientem reijciẽdi: in

scant. his duobus, nempe, excommunicandi, & cognoscendi hæc au-

thoritate, consistunt ecclesijs illis præstare debere obediẽ-

tiam, iuxta illud. Qui vos audit, me audit. Verum inquit,

cũ aliquid contra euangelium docent, tũ ecclesijs habere

mandatum dei, quod obediẽtiam prohibet.

Si quam aliqui potestatem, seu gladij seu iurisdictionis in

cognoscẽdis certis causis, vt matrimonij, decimarum, &c.

Episcopi habeant: eam habere illos, iure humano, vel donatã

à Regibus aut Imperatoribus.

In vniuersum autẽ, nulli vllam auctoritatem aliquid præ-

ciendi, ordinandi, aut constituendi, recognoscunt in vni-

uersã ecclesia, cui quisquam Christianus obedire tenetur,

ita vt peccaret contra faciẽs.

Hæc est breuiter vniuersa aduersariorum de potestate ec-

clesiastica sententia: tam ex confessione, atque apologia eius

quã ex dicto Philippi libello, & cæterorum scriptis: factis,

vt puro, fideliter & luculenter explicata. Quam ne queratur

nudam atque inermem à nobis productam, absq; rationibus

quibus eandem astruunt, neque has ascribere grauabimur.

Rationes Quod itaq; Romano Pontifici, iure diuino nulla sit super

corundem alios Episcopos & Rectores superior auctoritas, inde illi Phi-

contra aucto- lippo factis demonstratum videtur: quod Christus apud Lucã

prohibet

ST.

prohibuerit dominationem inter Apostolos. Dominatione *thoritatem*
idem quod superioritatem intelligit: vt quam Christus *Romani*
voluerit tantum esse penes Reges & seculares principes. Itē: *Pontificis*
Quod post, sine discrimine, & pares miserit Apostolos, dicens *Supra Epē*
sicut misit me pater, ego mitto vos. Quod confirmat ex eo, *scopus cate*
quod Paulus nec ordinatus, nec confirmatus fuerit à Petro, *ros.*

Ita quod idem exæquans ministros, doceat ecclesiam esse su
per eosdem: ita scribēs Corinth. Omnia vestra sunt, siue Pau
lus, siue Apollo, siue Cephas, id est, inquit, Nec ceteri mini
stri, nec Petrus, sibi sumant dominationem, aut superioritatē
super ecclesiam: non onerent ecclesiam traditionibus: non va
lent auctoritas plusquam verbum. nō opponatur auctoritas
Cephae, contra auctoritatem aliorum Apostolorū. Sicut ar
gumentabantur eo tēpore. Cephas hoc obseruat, qui est supe
rior Apostolus: ergo & Paulus, & ceteri, hoc debet obseruare.
Ita hic, nobis dicta verba Pauli sua illa auctoritate explicat.

His addit, Papam eligi ab ecclesia: & aliquando morem
fuisse, vt Romani Pontifices confirmarentur ab Imperatori
bus: Non ergo præesse illum vniuersæ ecclesiæ. Imō post lon
gam inter Romanum & Constantinopolitanum Episcopos,
de primatu, concertationem hunc tandem per Phocā Impe
ratorem, Romano, attributum fuisse. Addit & alia nonnulla
auctorij, sed partim tam frigida & aliena à quæstione pro
posita, partim tam impudenter falsa, vt in eius gratiā, & quo
breuitati necessariae consulerem, prætereunda hīc mihi vide
rentur: præsertim cum eadem omnia, & quicquid ab illis om
nibus comminisci potest, quatuor libris posterioribus de hie
reticā ecclesiastica luculētissime confutauerimus. In gratiā
autem suam hoc à me factum intelliget, si his nostris audebit
contra mutire aut hiscere. Et certe demōstrat in his, se studio
& pertinaciter errare: & veritati, quam in lectis nostris clarif
sime demonstratam cerneret, & suum errorem intelligeret,
aures claudere.

Quod item Romano Pontifici supra Magistratus ciuiles, *Supra ma-*
& potestatem secularem, nulla cōperat iure diuino auctori. *gistratus ci*
tis, inde satis constare vult, quod Christus spiritualem tantū *uiles, & po*
potestatem dederit Apostolis, nempe, docendi Euāgelij: annū *testatem se*
tiam remissionem peccatorum: administrandi sacramenta: *cularem.*
excommunicandi impios: non verò potestatem gladij, aut ius
constituendi, occupandi, aut cōferendi regna mūdi. Ad quæ
vt ipse

DE POTESTATE ECCLESIAST.

vt ipse non venerat, ita nec miserit Apostolos: sed. Sicut, inquit, misit me pater, & ego mitto vos. Proinde, Papam non solum dominationem, contra mandatum Christi inuasisse, sed etiam tyrannice pretulisse se Regibus omnibus.

Etiam vt constaret Ro. pontifici iure diuino auctoritas, quibus rationibus eidem obedientiam se non deberent contendere. Addit his, etiam vt illi constaret iure diuino hæc auctoritas: non debere tamē nos eidem obedientiam, propterea, quod defendat impios cultus, idololatriam, & doctrinam pugnantem cum Euangelio, & quia ipsi notis, quas de Antichristo scribit Apostolus, se facit notabilem. Primi generis argumentum profert. Quod manifestam idololatriam affirmat in propheta natione missarum: quas Papa cum suis defendit, Quod ab eodem cum suis, deprauata sit doctrina de penitentia. Docent siquidem ab eisdem, remitti nobis peccata, propter dignitatem nostrorum operum. Iubere, vt dubitemus an nobis contingat peccatorum remissio. Nusquam docere, quod gratis propter Christum remittantur peccata. Et quod hæc fide, consequamur remissionem peccatorum. Affinxisse satisfactiones, per quas tollatur beneficium Christi. Fauere horrendæ idololatriæ, quæ inuocatione sanctorum committitur, Tueri traditionem de cœlibatu, ex qua tot sunt orta flagitia. Doctrinam quoque de votis, quæ tantas tenebras offuderit Euangelio, vt quæ doceat, vota esse iustitiæ coram deo, & mereri remissionem peccatorum.

Alterius generis, nempe, quod notis illis quas de Antichristo describit Apostolus, se notabilem faciat, hæc argumenta producit. Quod diuinam sibi auctoritatem arroget. Hoc autem vult ad totius ecclesiæ iniuriam pertinere. Quod etiam supra concilia, suam auctoritatem esse contendit, & eorum decreta rescindere posse, & resciderit subinde, pios omnes exhortans, vt hos tantos errores, cum regno Papæ abiciant, suamque doctrinam contrariam: scilicet, veram & euangelicam, amplectentur. Singulariter autem Reges & Principes, vt ecclesiæ, ius suum & facultatem, etiam de Papa, & erroribus eius ex verbo dei libere iudicandi, asserat. quo exerceri possint synodorum iudicia, in quibus non regnet Pontificis auctoritas: sed sint libera, etiam aduersus illum, Christianorum suffragia.

Hæ sunt rationes, ob quas non agnoscunt, nec sequuntur, sed potius impugnant auctoritatem Romani Pontificis. Quæ tametsi in vniuersis eorum scriptis recurrat, etiam vbi nec res nec locus postulat: dissimularunt tamen in sua confessione,

Apologia eius, (consilio, an casu, alius forte dubitaue
 tametsi diuinare illud ipsum mihi videar) vniuersam suā
 de re sententiam: sed simpliciter tantum, & in comuni
 loquuntur de Episcopis. eo ipso nihilominus satis inuenientes
 lectori nullā se distinctionē inter illos agnoscere. Ita-
 que quod illic minus explicatū videbatur, proprio libello, in me-
 um, vt dixi. Vvormatiē. colloquij conuentu edito, Philippi
 diligentia suppleuit: & communem omnium hac de re sentē-
 tiam, communibus quoque, quas audisti, rationibus asseruit.

Episcoporum, & presbyterorum, nullum ex Christi institu-
 tione esse discrimē, sed humana autoritate id introductum
 esse, qualecunque est, vt vnus ordinādi ministros in diuersis
 ecclesiis, atque eisdem superintēdēdi, auctoritatem haberet
 praeter ceteris: ex Diui Hieronymi affirmat sententia, quā ille,
 in epistola ad Titum scribens, & in epistola sua ad Eua-
 gnum, explicat. Cū autem Episcopos ordinarios, nunc ho-
 mines ecclesiae faciāt, eō quod recusent ordinare, quos ipsi ex-
 perunt aduersarij: ecclesiam retinere ius suum, vōcandi, eli-
 gēdi, & ordinandi ministros affirmāt: quod nulla illi possit
 derogare humana autoritas. Quod ipsum, ait ille, testari Apo-
 stolus ad Ephesios, cū ait: Ascēdit dedit dona hominibus:
 & addit, dari tales ad ministerium, ad aedificationē corporis
 Christi. Inde concludens, ibi necessario esse ius eligēdi & or-
 dinandi ministros vbi est vera ecclesia.

Eodem pertinere affirmat Christi sententias, quas testari
 dicit, clauēs, ecclesiae datas esse, vt illam. Vbicūque erūt duo
 vel tres congregati in nomine meo, &c. Eodem inducit illā
 Petri sententiam. Vos estis regale sacerdotium. Quae ver-
 ba, inquit, ad veram ecclesiam pertinent. Quae cū sola ha-
 beat sacerdotium, certe habet ius eligēdi & ordinandi mi-
 nistros.

Hae ipsorum sententiae, subscribere volunt cōmunē olim
 cōsuetudinem ecclesiae, quam ex epistola beati Cypriani ad
 Cornelium comprobant: secundum quam populus eligebat
 pastores & episcopos: quos electos, Episcopus, seu eius, seu
 vicinā ecclesiae, cōfirmabat impositione manuum: velut cō-
 probans ordinationem populi, nec aliud tunc fuisse ordina-
 tionem, nec vllam confirmationem petitam à Romano Pon-
 tificē. Postea, inquit ille, accesserunt nouae caeremoniae, quas

*Vt Episco-
 porum &
 presbyte-
 rorū pari-
 tatē pro-
 bent.
 Vt, Esse pe-
 nes fidē
 populū, ius
 vocādi ar-
 que ordi-
 nandi sibi
 pastores,
 Episcopos
 & presby-
 teros.*

IAST.
 Sicur, in-
 pā nō solū
 te, sed etiā
 e autori-
 tate, quod
 pugnan-
 nullo scri-
 argumēti
 in prophā
 uod ab eo
 ia. Doren-
 r dignita.
 nobis con-
 uod gratis
 ac fide, cō-
 is factioēs,
 de idolo-
 meri tradi.
 Doctrinam
 āgelio, vt
 remissio
 Antichi
 rgumēti
 et. Hoc au-
 uod etiā lu-
 eorum de
 omnes ex-
 abiciant,
 euangeli-
 icipos, vt
 erroribus
 eri possit
 uthoritate
 suffragi-
 utur, sed
 is, Quae
 bi nec re-
 nsefatione,
 aique

DE POTESTATE ECCLESIASTICA.

multas describit Dionysius: sed esse illum authorem nouum & fictitium quisquis tandem sit, affirmat: sicut & Clementis scripta, suppositiua. De cæteris, ab ordinatione, Episcopi officii, vt confirmatione, & eiusmodi, dignum disputatione nõ exillimat.

Illius verò sententiæ suæ, de iurisdictionis autoritate cõpetete Episcopis & sacerdotibus, nulla argumenta proferunt: sed sua tantum autoritate pronunciant.

Quòd autem in ecclesia nulli ius competat aliquid statuedi, ordinandi, præcipiendi, leges condedi seu de caeremoniis obseruandis in ecclesia, ieiuniis, feriis, aut aliis quibuscunque, etiam quæ gradus ministrorum atque ordinum Ecclesiasticorum, eorum exercitium, aut sacramentorum ministratiõem concernerent, si subiicerem quo pacto demonstrant, scopos dissolutas videres: & mihi ipsi nimium negocij facerem. Cũ singula verba singularem reprehensionem mereantur: nec sit vlla sententia, quæ cum alia cohæreat: nec vlla vllius rationis forma. Quod ipse tu Lector verbo admonitus facile deprehendes, legens hac eius parte, confessionis ipsorum articulum. Post tamen, in responsione (ne sibi fortè blandiantur) conabor demonstrationis vniuersæ eorundem, si quæ sit, membra exprimere & componere: vt videre possimus quòd monstrum resulet ex omnibus.

Marsilius Patavinus Hæc est aduersariorum de potestate Ecclesiastica sententiæ: In qua Marsilium quendam Patavinum authorem sequitur, qui ante annos ducentos, ad Ludouicum Bauarum, temporibus Ioannis xx 11. (à quo ille excommunicationis vinculo innodatus fuerat, ex contumace hæreticum facere satagens) Imperatoriæ & secularis potestatis aduersus Põtificiã & Ecclesiasticam, velut Apologiam quandam scripsit: cui, Defensoris pacis, titulum fecit, quam tamè, omni studio eluminare conatus est ab ecclesia. Cuius sententiã, cum rationibus eius omnibus, quibus eandem non sine magno ingenio atq; artificio (in quo nostros iam aduersarios longe post se reliquit)

Explicatio sententiæ catholice de potestate ecclesiastica. accuratissimè ac diligentissimè asserere conatus est, quoniã illi s. hierarchiæ nostræ ecclesiasticæ diligenter excusimus, & orthodoxam contra veritatè clarissimè demonstrauimus: minus hic erit nobis negocij cum aduersariis in hac controuersia: sed capita tantum quædam argumentorum quæ illic copiosius à nobis explicata sunt (ex quibus tamen sufficienter & clarè

lare possit intelligi etiam per se euidens veritas) hic perstrin-
gisse contenti erimus, pro pleniori vniuersi huius argumēti
cognitione illuc remissuri lectorem.

In primis, hoc velim Christiane Lector perpetuo cogites,
nobis esse disputationem de catholica Christi ecclesia, atq;
eius membris vniuersis ac partibus, vt initium cepit à Chrī-
stia vniuersum orbem diffusa, & plantata apostolorū eius
ministerio. Quæ, ab initio quidem erat pusilla & modica: at
nūc lapis ille abscissus de monte sine manibus, in mōtem ma-
gnum & vehementer excreuit: adhuc impleturus vniuersam
terram, quando omnes in ouile Christi introduci erunt. Cu-
ras nūc oculis & ecclesie, diuina gratia & misericordia etiam
Principes, Reges, Imperatores, Regna quoque & Imperia,
membra sunt.

Ecclesia:

Deinde & hoc memineris, ex his quæ superius in contro-
uersia de ecclesia, atque alibi à nobis demōstrata sunt, vnam
necessario esse catholicam ecclesiam, quæ admodum in sym-
bolo fidei Nicenæ confessionis per eandem catholicam om-
nes profiteamur ecclesiam. Quæ sit iuxta Apostoli aptissimā
comparationem, velut immēsi animantis vnū corpus quod-
dam, & cuius membra sunt, Christi fideles vniuersi, secundū
diuersas functiones & officia. Nam corpus, inquit, non est
vnum membrū, sed multa. Si enim essent omnia vnum mem-
brum, vbi corpus? Nunc autem, multa quidem membra, vnū
autem corpus. Non potest autem dicere oculus manū, ope-
ra tua non indigeo: aut iterum caput pedibus, non estis mihi
necessarij: sed multò magis quæ videntur infirmiora mēbra
corporis, necessariora sunt.

*Ecclesia
velut im-
mensi ani-
mantis vnū
corpus.*

In vno autē corpore, vt est prorsus necessaria membrorū *Vnitatem*
omnium eommunio quædam, per quam subordinata sibi, cō *corporis*
spirent in vnum, & sibi mutuo subseruiant, & totius vtilita- *requirere,*
rem & salutem consentiant: (quod vt suprā dictis verbis cō *vt mēbra*
firmat Apostolus) ita hoc solū est vinculum, quo multa col- *subordina-*
ligantur in vnitatē vnus corporis. Quæ, in ecclesia, vt fidei *ta sibi, con-*
vinitatem, velut fundamentū quoddam, societatem illam cō *spirent in*
cilian, exigit in membris singulis ita præcipue contineri eā- *vnū, & si-*
dem ordinis illo vinculo, suprā & alibi demonstrauimus. *bi mutuo*
Quin & hoc tecum cogites, etiam suprā atque alibi demō *subseruiāt*
stratum à nobis, & æquè monstrante natura, & ratione recta *Multorū*
etiam philosophis per se euidens, multorum communionem *communio*
conspirantē

DE POTESTATE ECCLESIASTICA.

ne conspi-
rantem in
vnum esse
non posse
nisi regan-
tur alicui
igemonici
aut princi-
pantis im-
perio.

conspirantem in vnum, nec imaginari posse, ne dicam subfi-
rante in stere, nisi regantur alicuius *ἡγεμονικῶν*, aut principatus impe-
rio; sine quo, vt nullum membrorum, vtpote, rationabilium, &
quorum singulū propriū sui est iudicij & arbitrij, diu faceret
quod est sui officij: ita quodq; si proprio iudicio & arbitrio
duce ferretur in ea, quę sibi, vel toti, videretur commoda, fer-
rentur necessario in cōtraria: & dissolueretur necessaria vni-
tas corporis, membrorumque conspirans illa in totius vtilita-
tem & salutem communio. Velut, si cuique membro humani
corporis, propriam rationem voluntatēque, non dependē-
tem ab altero, nec subiectam alteri, sed secundū quā, quodq;
per se moueri posset, cogitatioe dederis: aut plura, diuersa;
nec sibi mutuo subordinata motiua principia in eodem ani-
mante finxeris. Quorum vno, hac, alio mouente in cōtrariū,
velut momento dissolueretur totius vnitas, Ex quo euidenter

Esse ergo
necessario
in ecclesia
aliquod.
Ecclesiam
esse regnū
christi, &
quā idem
toties re-
gnum cœ-
lorum ap-
pellat.

quiuis intelligit, etiā in catholica Christi ecclesia necessario
esse *ἡγεμονικῶν*, aut principas aliquod, cuius imperio regatur
moderenturque vniuersa membra Ecclesiastici corporis: ne
quodque motū proprio suo iudicio & arbitrio, sese mutuo
impediant: totius salutem negligant: totius vnitatem dissol-
uant. Insuper & hoc tibi adfit in memoria, catholica, de qua
loquimur ecclesiam, esse illud regnum Christi de quo loquitur
Apostolus, dicēs. Deinde finis, cū tradiderit regnū deo
& patri: cū euacuerit omnem principatum, potestatem, &
virtutem. Oportet autem illum regnare, donec ponat om-
nes inimicos sub pedibus eius: nouissime autem inimica de-
struetur mors. Nam quod Apostolus hęc loquatur de hoc re-
gno Christi super terram, non verò de illo cœlesti, ex verbis
eius est euidentissimum. De hoc enim loquitur, quod praece-
dit cōsummationem aut finem, & mortis destructionē. Illud
verò cœleste, subsequitur hęc omnia. Et quamuis nō dum vi-
deamus subiecta illi omnia, vt idem dicit Apostolus: hoc ta-
men haud dubie expectamus fore, secundum eiusdem senten-
tiam, cū plenitudo gentium in hoc ouile Christi intro-
ducta fuerit, & vniuersus etiam Israël, illuminatus lumine fidei:
qui adhuc sub cæcitate laborat. Proinde, eandem ecclesiam
catholicam, Christus toties regnum cœlorū appellat, quod
nunc, nuptiis regalibus, quibus tamen quidam sine veste nu-
ptiali intersunt, paulò post eiiciendi in tenebras exteriores:
nunc decem virginibus, inter quas quinque fatuę: nunc sage

ne missæ in mare, omnis generis pisces, malos cū bonis vnā comprehendēti, comparat. Non sanctorum tantum congregatio in spiritu: sed Christi fidelium omnium, qui se tamen in ouili eius continent, tametsi peccatores sint. Alioqui male ipsum comparasset idē ille eius author & saluator, virginibus decem, quarum quinque erant fatuæ. Si dixisset: Inter quas permistim habitant aliæ quinque fatuæ, haberent aliquid de quo gloriari possent aduersarij. Sed dixit aliter. Illam ipsam nempe vniuersitatem, hoc Christi regnum constituentē, inuenerat ex prudentibus & fatuis: quemadmodum controuersa certia, de ecclesia, pluribus demonstrauius, quod propterea regnum cœlorū dicitur, quia ad illud ordinatur: & quia nisi ex hoc, ad illud nemini ingressus patet. Hæc itaque catholica ecclesia, illud Christi regnum est, quod sibi conquisiuit suo precioso sanguine: In quo regnabit super terram, donec euacuauerit, sibi que subiecerit omnem principatum, potestatem, & virtutem: non quidem vi, aut potentia: imò sponte & viro se deditibus omnibus, & iugo ipsius regnōq; se subiicientibus. Non enim nisi spontaneos, in regnum suum accipit Christus.

Hoc autem regnum, vt est, (quemadmodum prædiximus) *Ecclesia,* vniuersitatis Christi fidelium societas: ita memineris regnū, *regnū, nō* non Babylonem esse: non confusam multitudinem, sed quæ *Babylon,* à propheta sub nomine Hierusalem describitur. Quæ *et cōdit.* condita est, inquit, velut ciuitas quædam nobilissima: cuius ciues *velut ciui-* in vnum coeunt: in quam ascendunt tribus tribus domini, ad *tas quædā* confitendum laudem nomini domini: in qua, etiam consistit *nobilis si-* iudicij solium. *ma.*

Quamquam autē, in hoc regno suo, dominari debeat vnus *Christus* Christus Legifer, Rex, Imperatorque noster: Ipse tamen ab *sui regni* seorsim in regionem longinquam, quo eius conseruaretur necesse *vni. us do-* scia illa communicatio membrorū omnium, illa connexio, *minus vt* vnitas, & conspiratio ad totius salutem & vtilitatem, ob quā *Petrum re-* membrorum quodq; suum proprium commodum, propriū *ctorē eius* salutem debet negligere: Petrum vice sua illi præfecit: illi tra *hic consti-* didit clauis eiusdem, hoc est, illud ipsum regendi & guber. *tuert.* mandī auctoritatem illum eius pastorem & rectorem pronūciavit. Quemadmodum supra controuersia de ecclesia, & alibi copiosius à nobis demonstratum est.

Quamquam absque vlla demonstratione, hoc ipsum, ipsa

G

DE POTESTATE ECCLESIAE.

loquatur rei euidētia, cū nec fingere quisquam possit aliū esse aut fuisse, quā Petrum, & qui eius locū obtinet, rectorē rem pāstorem q; Christi ouilis, aut ἡγεμονικῶν seu principans, in corpore societatis Ecclesiasticę: Sine quo, vt nec ad momentum potuisset subsistere & conseruari illa eius vnitas: ita, ab initio, illum, nec alium, pro tali se gessisse, & pro eodem re cognitum fuisse ab vniuersa toto orbe Christi ecclesia, posterioribus libris quatuor hierarchiæ ecclesiasticæ euidētissimum fecimus.

Quod etiam ex eo quiuis potest intelligere: Quod necessarium hanc principantis aut rectoris in hoc Christi regno auctoritatem, nisi ex Christi commissione, nemo sibi arrogare potest. Neque enim humana hæc est, sed diuina auctoritate congregata societas: non hominum, humani cōiuctus causa congregata, sed Christi regnum, cœlestis regni assequendi gratia hic præparatum hominibus. Nam nisi ex hoc, ad illud nulli paret aditus. At nulli singulariter Apostolorum omnium, quā vni Petro, Christus quicquam dixisse legitur, ex quo sibi quisquam præ alio (quod tamen necessario requirebat ἡγεμονικῶν aut principantis in vno corpore vnitas) potuisset hoc auctoritatem sibi præsumere. Vni verò illi promississe, in Apostolorum omnium præsentia, daturū se eius illius regni sui clauēs: hoc est, gubernandi auctoritatem, qua in eodem quicquid statueret, ligaret, figeret & refigeret, aut solueret, hoc ipsum se ratum habiturum in cœlis: Vni illi singulariter commississe præ cæteris, quamuis præsentibus cæteris, vt fratres confirmaret, aut dubios, aut errantes in fide: Et quo hoc posset certius, rogasse patrē pro eodem, ne fides eius deficeret. Vni singulariter, in cæterorum Apostolorum & discipulorum, præsentia, etiam comparatione discretum à cæteris, iam iam ascensurum ad cœlum, vniuersi ouilis regni que sui, etiam ter repetita commissione, mandasse curam & regimē:

Vt Chri clarissimis verbis affirmat scriptura Euangelica. Vnum denotans necessarium, que omnium, Cephā pronunciasse, hoc est, saxum, scopulariā mētalem, rupem aut petram, super quam affirmavit ædificatorum fratrum ecclesiam suam. Eius necessarium colligantiam & vnitas, sic omnium ad illud ipsum suum ἡγεμονικῶν, partem que principantem, et cōmunionē locutionis figura clarissimè atque efficacissimè exprimentum eius. Vt enim fundamentum, est vnitatis ædificij connexio, & ἡγεμονικοῦ μονικῶν, aut rectoris auctoritas, in quacunque etiam locutione

manæ societatis forma ac specie: ita in Christi regno & eccle-
 sia, Petrus, & qui eius locum obtinet. A quo, quisquis diuisus
 est, quisquis eius authoritati obedire nõ vult, eum non perti-
 nere ad vnitatem Ecclesiasticam illius ædificij, cuius vnitatem,
 velut à fundamento quodam, ab illo Cepha, cõtineri & de-
 pendere Christus affirmat, velut per se notum est. Quemad-
 modum, ad vnitatem domus aut familiæ non pertinet, quis-
 quis eius rectori aut parifamiliæ, in his quæ ad domesticam
 societatem, atque eius finem pertinent, subesse contènit. Sed
 suprà controversia tertia, & libris illis de ecclesiastica hierar-
 chia, copiosius hæc à nobis demonstrata sunt, & quo pacto
 Christi ecclesia, ex infinita alioqui toto orbe diffusa multitu-
 dine, ex omni gente, lingua, natione, & populo congregata.
 illo sacri ordinis vinculo, in vnum necessario connecti, illa
 quoq; sua hierarchia, & sacro principatu quem in Petro con-
 stituit, regi gubernarique debuerit. A quo, vnà cū cæteris A-
 postolis, authore nihilominus Christo, doctorq; sacro spiri-
 tu, constituta sit reliqua sub ipso, ecclesiasticæ hierarchiæ fa-
 cies, Episcopis, Archiepiscopis, Primatibusq; per loca oppor-
 tuna dispositis, quo ad eius vnum rectorem, totius quoq; ec-
 clesiæ cura, ordinatissimè, decèrissimè, nec difficulter referri
 possit, & referretur.

Quam verò districtam obediètiã debeamus in ecclesia-
 stica hierarchia nobis præpositis, is certius clariusq; intelli-
 ger, quisquis etiam ad cæteras humanorum contentuũ & so-
 cietatũ varias formas & species in vniuersum, respexerit ali-
 quatenus diligentius. Vt enim absque ordine nulla subsistit hu-
 mana societas: nec ordo, sine aliquo ἡγεμονικῶν, principante,
 rectore, aut capite: ita cuique societati suus est ordo: cuique
 ordini suum ἡγεμονικόν, aut principium, ad cuiusque suum fi-
 nem aptum & congruum.

Vt in domo priuata paterfamiliæ: in ciuitatibus secundum
 varias earũdem formas, Consules, Prætores, Magistratus sum-
 mi, quocunq; tandem illi nomine vocètur. In dominiis, Pro-
 uincijs, Regnis, Barones, Comites, Duces, Reges, Imperato-
 res. In voluntariis hominum conuentibus, sui Priores, sui Pa-
 tres, Abbates, Præpositi: ita quoq; & in catholica Christi ec-
 clesia, summus, vt diximus, Pontifex, sub quo per provincias
 Primates, Archiepiscopi. Deinde, Episcopi per dioceses sin-
 gulas, & sub eis singulariũ plebeiũ presbyteri. Neq; enim nisi

recto-
 re, effica-
 sissima me
 taphora
 expresserit

Quã distri-
 ctã obedi-
 tiã de bea-
 mus in eccle-
 siastica hie-
 rarchia nõ
 bis præpo-
 sitis.

DE POTESTATE ECCLESIA.

diligenti admodum membrorū omnium connexione, hoc tā
immenſum corpus, in vnum cohære, & connectique potuit.

Vt autem ſocietatum hæc ſunt diſtincta genera, atq; inter
ſe differentia, ita quoque alia in eis, aliãque eſt præſidentiu,
aut *ἡγεμονικόν*, authoritas: tamen ſua cuiq;: cui inferiores om
nes, quenque in ſuo ordine, obedientiã debere, & ipſa dicat
recta ratio, & docet lex naturæ inſcripta humanis cordibus,

suggilatur
peſtilēs do
ctrina, af
firmantiū,
humanorū
præcepto
rū trãſgre
ſores non
peccare co
ram deo.

nec minus confirmât diuinæ Apoſtolicęq; literæ. Qua in re,
diligenter cauenda eſt peſtilentiſſima quorundam, & in huma
ni generis vitam ſocialem pernicioſiſſima doctrina, affirman
tium, humanorum præceptorum trãſgreſſores haud quaquã
peccare coram deo, ſed legales tantum, (ſi quę ſtatutz ſunt)
pœnas incurrere. Quasi non debeat homini homo, ſed ſoli
deo obedientiam. Quæ etiam aduerſariorū pleriq; locis do
ctrina eſt. Qua vna, nõ video quid poſſit doceri pernicioſius,
quid denique falſus: quum ipſa, vt dixi, euidentiſſima natu
ræ lex rectaq; hoc dicter ratio, in ſuo quenque ordine, ſupe
rioribus ſuis obedientiam debere: eadem inquã quę hos or
dines inter homines conciliauit & cõſtituit. Hoc enim necel
ſario habet omnis ordo, vt præſit, vt & ſubſit aliquid. Quum
autem quęque in ſuo ordine, in quo à deo conſtitutus eſt, im
poſitam ſibi perſonam recte peragere oporteat: euidēs eſt, ſi
perioribus ſubditos obedientiam debere: ſine qua, & omnis
ordo, & omnis humana diſſoluatur ſocietas: atque adeo, nec
ipſa vita humana ſubſiſter.

Quid enim, ſi homo ex diuina lege non debet obedientiã
homini, toties clamat diuina ſcriptura. Filij obedite paren
tibus veſtris, & ſubiaceate eis? Quid ruruſus? Serui obedite do
minis carnalibus cum timore & tremore, in ſimplicitate ſicut
Chriſto: non ad oculum ſeruietes, quaſi hominibus placent
tes, ſed vt ſerui Jeſu Chriſti, facientes voluntatem dei ex ani
mo, cum voluntate bona, ſicut domino ſeruietes, non homi
nibus. Hęc Pauli ipſius verba ſunt: quibus palam docemur, vt
dei volũtas, ſit & præceptum, ſeruos obedire dominis: vt ſer
uire illis teneantur, non ſolum pœnæ timore, ſed ex animo, &
quaſi deo, qui hanc illis perſonã impoſuit, nõ quaſi ſolis ho
minibus. Ita & publicis poteſtatibus magiſtratibusq; tametiſi
gereretur ab infidelibus (quando in eo loco atq; ordine cõ
ſtituti eſſemus à domino) obediendum vbiq; clamant, admo
nēt, inculcantq; Apoſtolicę literę: Omnis animã, inquit idem
ill.

ille Apostolus, sublimioribus potestatibus subdita sit: nō est enim potestas, nisi à deo: quæ autē à deo sunt, ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, dei ordinationi resistit: qui autē resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt, & cætera. Ideōq; necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.

Audis nō solum propter civilem in trāsgressores pœnam, sed etiam propter consciētiam, magistratibus ac publicis potestatibus subditos nos esse oportere. Petrus autē vno verbo cōplexus vniuersā. Subditi, inquit, estote omni humanę creature propter deum. Omni humanę creature dicit, qualiscūq; ea sit, cui videlicet nos subiecit, seu ipsa nascēdi fors nostra, seu rerum publicarum status & conditio, seu ipsa deniq; voluntas propria. Neque enim hīc dominos seruis suis subesse præcepit, nec Reges, aut magistratus vnicuique è populo: sed contra quid intelligat, seipsum continuo explicat. Siue Regi, inquit, tanquam præcellenti, siue Ducibus tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorū: quia sic est voluntas dei, & cætera. Serui subditi estote in omni timore dominis, non tantum bonis, sed etiam discolis, & cætera. Similiter & mulieres subditæ sint viris suis. Vides, quo pacto in omni ordine, obedientiā quisq; & subiectionē debeat, non soli deo, sed & omni humanę creature, cui nos subdidit, seu voluntas propria, vt viris suis mulieres: seu quæcūque nostra seu publica, seu priuata conditio: Publica, nos, Magistratibus: Priuata, seruos dominis.

Quod si in humanis societatibus, quas propter humaniorē cōmunitatem atque operæ mutue indigentiam necessitudine, quæ ipsi inter se mortales contraxerunt: aut in quas, nos quo modocunq; coniecit, seu publica, seu priuata fors nostra & conditio, suam quenq; stationem tam diligenter seruare, & recta nos ratio doceat, & naturæ simul lex diuinæq; scripturæ præcipiant. Quid in hoc Christi regno, quod nō ipsi inter se homines, socialis cōuictus, sed fidei religionisq; inter nos conseruandæ, imò cælestis illius regni, in quod, nisi ex hoc, nulli patet aditus, nobis patefaciēdi gratia, ipse Christus instituit: & sibi, in quo super nos ad salutem nostram dominatur, non vili pretio, nec paruo labore ac studio comparauit? In quod suo ipsius pretioso sanguine redemptos nos à Pharaonis illa mystica seruitute, ex infinita sua misericordia cō-

DE POTESTATE ECCLESIASTICA.

uocauit, & ciues ascribere dignatus est? Quid inquam in hoc Christi regno nobis faciendum est? In hac domo dei uiuētis, in quam salutis nostræ gratia, precario admissi sumus, quāto timore tremoreq; nobis conuersandum est? quanto studio, quanta sollicitudine, suam quenque stationem in qua constitutus est à Christo, obseruare conueniet? Si seruos carnalibus dominis obedire cum timore & tremore, in simplicitate cordis sicut Christo, docet Apostolus: qualem tandem, quam humilem, quam sollicitam obedientiam, nostris, quos in suo illo regno, sua ecclesia Christus præfecit, præpositis nos debemus? Si profanis magistratibus, publicisque potestatibus, etiā infidelibus, quas humane leges, ciuilesque resplicæ, quieti inter homines cōiunctis gratia cōstituerūt, ipsa lex Dei & natura nobis diligēter subesse præcipit: quid sacrosanctis magistratibus, quos eterne salutis animarū nostrarū causa, in ecclesia sua cōstituit ipse Dei filius? Si parentibus carnalibus tam diligenter debēt subesse filij: quantopere Episcopis nostris, quos patres nobis ipse Christus cōstituit? Si Reges, humaneq; politicę principes, omni nos honore prosequi oportet, quo magis sua constet *ἡγεμονικῶς* apud singula communitatis mēbra, cui gubernandæ præest, autoritatis efficacia: ipsum igitur Christianæ ecclesiæ Principem, Romanum Pontificem, quem ipse pro se nobis Christus sui huius regni rectorem constituit, quo nō prosequemur honoris genere? Neq; enim communis hoc tantum exigit, illa, cum aliis in quacunque ciuilibus societatis genere principantibus, ratio: non insuper, singularis huius societatis finis & utilitas, quæ est, eterne beatitudinis, & regni illi cœlestis assequutio: sed etiam, hunc ipsum magistratum instituētis in regno suo, & nobis perficiētis dignitas, & autoritas. Ipse in quā Christus, ad cuius hoc ipsum, seu honorem, seu contemptum pertinet, quōd constitutus ab ipso nobis magistratibus detulerimus. Quod cum ipsa per se euidens quenq; ratio doceat, tum Christus quoque in Euangelio palam affirmat, nec minus spiritus sanctus in veteri scriptura & populo multipliciter expresserat. Ille ita loquitur ad Apostolos, atque eos qui Apostolis vicaria ordinatione succedūt Episcopos: Qui vos audit, me audit: qui vos spernit, me spernit: qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. Vides in quem redundet seu honor seu contemptus, et ga magistratus, quōs ille nobis in ecclesia constituit.

Scribit proinde ad Magnesianos ille gloriosus Christi martyr & pontifex Ignatius, Apostolorum discipulus. Dignum est, inquit, vos obedire Episcopo vestro, & in nullo ei contradicere: terribile est enim tali contradicere. Non enim illum visibilem, quis spernit, sed illum invisibilem in eo contemnit, qui non potest a quoquam contemni. Hic enim, non ab homine, sed a deo habet promotionem. Ita quoque dominus dicit Samuelem de contemptoribus eius. Non te spreverunt, sed me, ne regne super eos. Ita & Moyses populo aduersum se murmuranti: Non aduersum me murmurastis, sed aduersus dominum Deum, a quo pendeat sibi commissa super illum populum regiminis autoritas. Quin & mortis poena constituta erat, aduersus contumaces, qui obedire volebant imperio sacerdotis summi in illo veteri populo. Si quis, inquit, superbia erit, nolens obedire sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat domino deo tuo, morietur homo ille: & aures malum de Israel, cunctusque populus audiens timebit, ut nullus deinceps intumescat superbia.

Quam enim graue sit apud Deum, autoritatem, & praesertim principalis magistratus, quem ipse per se constituit inter homines, contemni ab hominibus, is clarissime intelliget, qui hinc, crimen contemptus autoritatis Mosaicæ, in Dathan & Abiron: inde verò, tam inexcusabile crimen adulterij Dathan, in tanta vxorum multitudine, & crudelissimi insuper homicidij, infidelem seruitorem suum & militem Vriam, quod illud ipsum quaerebat tegere coram hominibus, expenderit. Quorum huius criminum grauitatem cum intellexerit, cogites, quam horribili supplicio mirissimus ille sed & iustissimus Deus, apud quem personarum non est acceptio, qui omnes aequè animas suas esse testatur, & aequam se curam habere omnium, contemptum illum eius autoritatis in illis punierit, quos dehiscens de sub pedibus terra viuos absorbuit, demissisque ad inferos: qui hæc immanissima Dauidi crimina ita remisit facile.

Quod si ob vitam & mores eius, qui sacrosanctum magistratum gerit, quos Deo displicere iudicat, quisquam sibi licere existimat eius autoritatem contemnere, is sibi cogitet, quod iudicari ab Apostolo: Tu quis es, qui iudicas alienum seruum? Dominus suo stat, & domino suo cadit. Simul & illam doctissimi illius sanctissimi que Cypriani perpendat sententiam: Tu au-

Quam sit graue autoritas principalis magistratus a deo constituti inter homines, contemni ab hominibus.

Ut autoritate officij honorare te neamur in sacris ma-

DE POTESTATE ECCLESIASTICA.

magistratib⁹, nō vitam discutere. tem quis es, inquit, noli discutere pastorem: ne eius quoque criminis reus tenearis, noli te iudicem dei constituere, & Christi. sicut qui dicit ad Apostolos, & per hoc ad omnes præpositos, qui vicaria illis ordinatione succedunt: Qui vos audit, me audit, & qui me audit, audit eum qui misit me. Vnde enim hæreses & schismata oborta sunt & oriuntur, nisi dum Episcopus, qui vnus est, & ecclesiæ præest, superba quorundam præsumptione, contemnitur: & homo Dei dignatione honoratus, ab indignis hominibus iudicatur?

Authoritatem, magistratum, & officium, ecclesiæ unitati conseruandæ, prorsus necessarium honorare in illis tenemur, vitæ suæ, non te, sed alium habent iudicem. Super cathedram Moysi, inquit Christus, sederunt Scribæ & Pharisei, vitæ tamen haudquaquam probatæ: De quibus nihilominus subiungitur: Omnia ergo quæcunque vobis dixerint, seruate & facite. Ergo, inquit, quia sedent super cathedram, non quia vitæ sanctæ & inculpatae sunt. Quod adhuc clarius explicat in eo quod addidit: Secundum opera eorum, inquit, nolite facere.

Quod si vitæ palam scandalosæ sint, ita cogita, tua forte & aliorum culpa id fieri: Quandoquidem propter peccata populi regnare facit Deus principes hypocritas, & suos sanctos contaminat. Peccatis nostris iratus dat nobis quales meremur pastores, malos, non valentes loqui, ut sint, sicut populus, sic & sacerdos: mandatque nubibus, ne pluant super nos imbrem, quia nos sumus domus exasperata. Interim tamē æquē memineris, quid tibi præceptum sit, ut authoritatem in illis agnoscas, à quibuscunque demum geratur, vniuersæ ecclesiæ necessarium. Quæ, quoniam inter homines, geritur necessarium ab hominibus: fieri non potest, ut perpetuò geratur ab his qui inculpatae vitæ sunt.

Etiā malorum in ecclesia vitale, imò & necessarium aliis ministerium. Attamen etiam malorum in ecclesia est & vitale & necessarium aliis ministerium: quibus secundum ratione officij quod gerunt in ecclesia, eque efficaciter, ut sanctis, adest diuini spiritus gratia. Qualiscunque sit qui te baptizat, qui peccata tibi remittit, qui eucharistiam consecrans illam tibi impartit, nihil minus accipis. Proinde, tu noli iudicare alienum seruum: sed honora in eo, qualiscunque sit, magistratum, quem à domino accepit, & officium: Cuius contemptus, iuxta verisimilitudinem, quam audisti. Cypriani sententiam, & schismata parit & hæreses.

& hæreses. Neque enim sancti omnes erant, qui præsidebant illi cathedræ Mosaicæ: attamen, simpliciter lex iussit, mortis supplicio animaduerti in eos, qui nolent obedire imperio sacerdotalis præsidis, qui pro tempore ministrabat domino: nec vicam eius subiecit inferiorum discussione & iudicio: imò illos omnes, nihil de vita distinguens, nullam exceptionem cõcedens, nullam tergiuersationem relinquens, obnoxios fecit eius imperio.

Si Iesus Dei filius, inquit ille Origenes, subiicitur Ioseph & Mariæ: ego non subiiciar Episcopo, qui mihi à deo deputatus est pater: nõ subiiciar presbytero, qui mihi Dei dignatio præpositus est? Videat ergo vnusquisque quod sæpe memoribus præpositus est inferior, & nonnunquã accedit, vt ille qui subiectus est, melior sit eo qui sibi est præpositus. Quod cũ intellexerit dignitate sublimior, non eleuabitur superbia, ex eo, quod maior est: sed sciat ita sibi meliorem esse subiectum, quemadmodum Iesus est subiectus Ioseph.

Quæ verò, qualis, quantãque sit Ecclesiasticæ hierarchiæ præsidis autoritas, vt ex ipsa, ecclesiasticæ societatis forma, quibus facile intelligit, ita à Christo clarissimis verbis expressum, supra, & alibi copiosius demonstraui.

*Quæ, quã
lis, quantã
que sit hierarchiæ ec-*

Hoc enim dubitari à nemine potest, quin tanta sit illi attributa à Christo autoritas, cui commisit sui regni & ouilis curam pastorem & regimen, quantã illi ad hoc ipsum sibi mandatum officium erat necessaria. Tantam autem illi prorsus necessariam, qui omnibus regendis debebat intendere, nemo non intelligit: vt in omnes eius efficacia pateat, omnes regimini sui habentis constrictos habeat, omnes eius dicto auditores esse teneantur, sine quo, vt nulla esset commissi sibi in eodem regiminis efficacia, si eius mandata nobis liceret contemneret: ita nõ posset (quo maximè spectat illa eius, toti ecclesiæ necessaria autoritas) vnitatem religionis & fidei, & vigorem disciplinae ecclesiasticæ cõseruare in domo ecclesiastica: neque efficere vt in ea omnia ordine decentèrque gerantur, non posset omnes, qui eiusdem familiæ sunt, quæque in suo cõtinere officio: ab vnoquoque eius ratione exigere: delinquentes punire: excessus corrigere: moderari vniuersa quæcũque aguntur in domo ecclesiastica. Quæ tamen necessario pertinere ad autoritatem præsidis, & *ἡγεμονικόν*, etiam in quacũcũque bene instituta humanæ societatis spem, euidentis ratio

*clesiastica
præsidis
autoritas
Vt omnia
ecclesiæ
membra ne-
cessario sit
obnoxia
authorita-
ti eius præ-
sidis.*

*Quæ ne-
cessario ad
eãdem per-
tineant.*

tio demonstrat.

Deinde & hoc necessariò ad eiusdem auctoritatem pertinere, suprà atque alibi à nobis copiosius demonstratum est, & per se etià ex ipsa forma & specie societatis Ecclesiasticae, & necessitate conseruandae in eadem vnitatis religionis & fidei, notum est: vt ad ipsum referantur, omnes de religione & fide quaestiones & controuersiae subortae in domo ecclesiastica eiusque: vnà cum sacerdotali concilio (iuxta formam expressam in lege veteri) secum seruientium domino in cathedra Apostolica, aut etià aliunde euocatorum (secundùm quod illi, negotij qualitas exigere videbitur) terminandae definitione & iudicio. Sine quo nullam in ecclesia cõseruari posse vnitatem religionis & fidei, sed tam diuersas in ea necessario fore opiniones & sententias, quot sunt & quàm diuersa hominum ingenia, ipsa loquitur rei euidentia: nec vlli dubium fore confido, qui superiora perlegerit.

Quare secundum ea quae praemissa sunt oportere quilibet intelligit, vt membra vniuersa ecclesiastici corporis, moderentur & regulentur habentibus & imperiis sui illius hierarchicae, videlicet hierarchiae rectoris & praesidis: ne quo libet lato pro suo impetu & arbitrio, necessario subsequatur, & pugna inter se membrorum, & schisma, atque vnitatis diuisio.

Neminem eximi qui inter oues Christi est, à debita rectori & pastori ouilis eius obedientia A cuius auctoritate nemo exceptus est, qui inter oues Christi connumerari voluerit: quas omnes indiscriminate illius subiecit regimini: nec distinxit à magistratu plebeium: non principem, non Regem, non Imperatorem excepit: sed pascere, inquit, regemque agnos meos, & oues meas. Cui autè aliquorum commissum est regimen, necesse est datam illi regendi eosdem potestatem: his autem, obsequendi, & Rectoris imperiis obediendi necessitatem impositam: sine quo nemo posset, vel viginti personarum familiam & societatem regere. Neque elegit ad hoc Christus nobiles secundum carnem, non Reges, non Imperatores & huius mundi principes: sed infirma potius huius mundi elegit, vt confundat fortia, sed Petrum piscatorem elegit, & post eum ex infima plebe plurimos: sub quorum gubernatione, regimine & imperio se humilient necesse est, quicumque in Christi ouile & regni ascribi voluerint. Hac enim lex huius regni est. Proinde obliuiscatur interim proprii regni & imperij oportet reges & imperatores,

peratores, quicumque in hoc ouile Christi & regnum eius, ingredi admittique voluerint: aut admissi intus manere: sub illo se humiliant necesse est, quanuis piscatore, quanuis ex infima plebe assumpto, cui Christus eiusdem gubernatione committere dignatus est.

Fuit quidem hoc regnum Christi, ab initio pusillum & humile, instar grani illius sinapis, cui Christus ipsum comparat, quod acceptum, misit homo in hortum suum, & creuit, factumque est arbor magna: ita ut volucres cœli venientes in ramis eius requiescerent: Quod impleri tunc cœpit, cum Constantinus Imperator, & post eum reges & principes alij, suos fasces, sua sceptrâ, suâq; collâ, regno Christi submittentibus, sub ramis eius veram pacem quietemque inuenirent. Quos omnes in hoc regnum ascriptos, non amplius instar Principum & regum gentium, subditorum suorum, dominari, sibi: sed Christo, iam oportet: illius, hoc quod diximus, regno suo illo regno seruire ad salutem suam & suorum: illius zelare honorem & gloriam.

Neque est quod indigne ferant illi seruire, & non libere ethnicum illo more dominari, sed subesse eius rectori & præstiti. Quando nulli salus est, nisi qui huic regno libes seruerit: nisi ad illud cœlestis beatitudinis regnum, nisi ex hoc, patet: Quod Esaias, sub nomine Hierusalem hoc ipsum alloquens, & omnibus clarissimis verbis contestas, affirmat. Gens enim & regnum, inquit, quod non seruerit tibi, peribit. Expetenda igitur est omnibus hæc seruitus.

Quin & dei ordinatione ita constitutum, ut hoc Christi regnum, in primis deficientis Romani imperij sibi subiecturum, esset reliquias, & deinde comminaturum vniuersa mundi regna, ingrediente in ipsum plenitudine gentium, iam olim Danielis ostensum est, in visione, quam vidit ille rex Babylonius in lapide illo scisso de monte sine manibus, ab initio modico, sed qui paulatim in montem magnum excreuit: impleturus adhuc vniuersam terram, percussurusque statuam quam ille viderat, succedentium sibi regnorum exprimentem imaginem, in suis pedibus ferreis & fictilibus: Quos, eodem Daniele fidei interprete, reliquias Romani imperij circa sui finem significare certum est. Lapidem autem istum, esse hoc regnum Christi & ecclesiam, idem quoque ille ipse Daniel certissimus testis est: In diebus autem, inquit, regnorum illorum suscitabit

Vt christi hoc regnū ab initio pusillum & humile, post eum imperatores & monarchas se receperit.

Vt nulli se regi, seu ethnico illo more dominari, sed subesse eius rectori & præstiti. Quando nulli salus est, nisi qui huic regno libes seruerit: nisi ad illud cœlestis beatitudinis regnum, nisi ex hoc, patet: Quod Esaias, sub nomine Hierusalem hoc ipsum alloquens, & omnibus clarissimis verbis contestas, affirmat. Gens enim & regnum, inquit, quod non seruerit tibi, peribit. Expetenda igitur est omnibus hæc seruitus.

Dei ordinatione ita constitutum, ut hoc Christi regnum, in primis deficientis Romani imperij sibi subiecturum, esset reliquias, & deinde comminaturum vniuersa mundi regna, ingrediente in ipsum plenitudine gentium, iam olim Danielis ostensum est, in visione, quam vidit ille rex Babylonius in lapide illo scisso de monte sine manibus, ab initio modico, sed qui paulatim in montem magnum excreuit: impleturus adhuc vniuersam terram, percussurusque statuam quam ille viderat, succedentium sibi regnorum exprimentem imaginem, in suis pedibus ferreis & fictilibus: Quos, eodem Daniele fidei interprete, reliquias Romani imperij circa sui finem significare certum est. Lapidem autem istum, esse hoc regnum Christi & ecclesiam, idem quoque ille ipse Daniel certissimus testis est: In diebus autem, inquit, regnorum illorum suscitabit

suscitabit

DE POTESTATE ECCLESIAST.

fulcitabit deus cœli regnum, quod in æternum non dissipabitur: & regnum eius non tradetur alteri populo. Commi-
nuet autem & consumet vniuersa regna hæc: & ipsum stabit in æternum, secundum quod vidisti, quod de monte abscissus est lapis sine manibus, nempe hoc regnum Christi catholica in quam eius ecclesia, quod, inquit, consumet vniuersa regna hæc, sibi que subiiciet.

Nihil proinde indignandum est, hoc factum cernere, nempe, quod ecclesia sibi subiecerit Reges, Imperatores, Principes, regna denique & imperia: quod ab eterno ita futurum, præordinauit omnipotens illa sapientia: & priusquam fieret, tanto ante fore præostensum ab eadem, & prophetarum oculis prædictum cernimus. Quæ tamé nihil sibi vi usurpauit in quenquam indebitum: sed vltro se ei submittentem propriam reges & principes benigne suscepit. Audisti enim quid ille dixerit ecclesiæ. Gens enim, & regnum, quod non seruerit tibi, peribit,

Quo pacto Comminuit igitur Christi ecclesia, & sibi subiecit, iuxta Da
comminue nielis vaticiniū, principatus & regna, reges, & principes: sed
rit, & sibi illorum submissione vltronea: atque ita hoc volente & or-
subiecerit dinante diuina prouidentia, pro conseruandavitate neces-
ecclesia, saria & concordia in domo ecclesiastica: atque hoc tandem
principatus efficiente, vt non subesset solum, sed plane dependeret eorū
& regna, autoritas, ab autoritate ecclesiastica: abolita paulatim, om-
reges & ni illa seculari potestate, quæ se in gentilitatē quoquo mo-
principes. do referre posse videretur.

Imperium Itaque eadem illa, omnium regnorum successione gubert
quale nunc nante ac disponente prouidentia, cum tandē omne Occidē-
est, plane tis imperium, subtractum esset Romano imperio: Romanus
dependere Pontifex Leo tertius, nouum inchoauit imperium, plane de-
ab authori pendens ab autoritate ecclesiastica, in Carolo illo cogno-
tate eccle- mēto magno, Pipini filio: à quo ad præsentem vsque Caro-
siastica. lum, eius nominis quintum, supra annos septingentos, con-
tinua serie perdurat Christianorum Imperatorum successio.

Qui vniuersi, nihil iuris legitimi habuerunt ad Imperium, quod non acceperunt ab ecclesiasticæ hierarchiæ rectoribus. Quod tamé ego magis legitimum nihil dubitauerim, quam vniuersum illud quod ante Carolum, ex Iulio illo Cæsare ducebat originem.

Et quanquam etiam illud ipsum, seruire debuerat Christi.
sicut ecclesia

hi ecclesiam, postquam eius principes atque Imperatores oui
 le Christi ingressi sunt: haud tamen ita ab ecclesiastica au-
 thoritate dependebat vniuersa eorum autoritas, sed pro-
 priam, quam ante habuerant, introduxerant in Christi ec-
 clesiam, atque eius auctoritati se reddiderant obnoxios. Quos
 proinde liberius cōpellans Gregorius ille Nazianzenus cum
 aliquando modum suum non satis agnoscerent in Christi ec-
 clesia: Suscipiti sine, inquit, libertatem verbi? Libenter accipi-
 tis, quod lex Christi sacerdotali vos potestati subiicit, atque
 illis tribunalibus subdit? Dedit enim & nobis potestatem,
 dedit & principatum multò præstantiorem principatibus
 vestris. Aut nunquid iustum vobis videtur, si cedat spiritus
 carnis si à terrenis coelestia superentur? & si diuinis præferan-
 tur humana?

Itaque & cæteri Reges ac Principes, hæc intelligentes iã *Omnes Re-*
gesti illustrati lumine fidei, sua sceptra, & vniuersam prorsus au- *ges & prin-*
 thoritatem suam, ecclesiasticæ auctoritati non solum subef- *cipes, qui*
 se recognouerunt: imò, quo hanc subiectionem omnem ma- *sunt in ec-*
 gis intelligerent debitam & necessariam, iuxta illud Esaïæ va- *clesia iã o-*
 ticium (diuina ita hoc ordinante prouidentia, quæ, si in v- *lim plane*
 niuersa, in hæc maximè se extendit) vniuersi suam autori- *submisisse*
 tatem recipere ab ecclesia eiusque auctoritate, re ipsa profes- *sua aucto-*
 si sunt, *ritatem, at-*

Sic Florentissimi Galliarum regni sceptra & titulos, (cum *thoritati ec-*
 in Hilderico eaten^o rege ignauo & socorde, deficeret illa ex *clesiastica.*
 gentilitate tracta & reducta successio) Pipinus à Zacharia ec-
 clesiasticæ hierarchiæ præfide, pro se suisque successoribus
 accepit, sacra vnctione, apostolica auctoritate sibi impensa à
 sancto Bonifacio Maguntino Archiepiscopo & Christi mar-
 tyre. A quo, in hodiernum vsque diem omnes ordine sibi suc-
 cedentes Reges, quo hoc ipsum contestentur & perpetuo in
 memoria habeant, non solum ecclesiasticæ auctoritati se sub-
 iici, sed etiam ab eadem accepisse se illam suam dignitatem,
 & auctoritatem regiam: ecclesiastica consecratione & inun-
 ctione, eandem velut legitimo ritu susceperunt, Eandem for-
 mam, atque exemplum, omnes Christiani orbis reges sequu-
 ti, fasces suos vltro submiserunt ecclesiæ: re ipsa hoc conte-
 stantes, quod non, nisi ecclesiastica inunctione & consecra-
 tione legitimam auctoritatem se fateantur recipere, Qua ex
 re, adeo nihil auctoritati eorum & existimationi apud fide-
 lem

DE POTESTATE ECCLESIAST.

Ex prædicatione lem populum deperit, vt plurimum etiam accesserit. Et quò
Etis constat quisque fidelius se impedit vt feruiret ecclesie, authoritatiq;
re euidente ecclesiastica, tantò etiam plus authoritatis inuenit apud suos
falsitatem subditos, & diuini numinis fauorem sibi efficacius ac para-
sententia tius adesse sentit.

aduersario Ex quibus omnibus facile queng; intellecturum existimo,
rum de au quale sit & quò spectet, quod docet aduersarij: Romano Pæ-
thoritate tifici ex iure diuino non cõpetere vllam iurisdictionis supe-
Rom. pon. riorem authoritatẽ, nec super Episcopos reliquosq; ecclesia-
Etiam vt si sticos gradus & ordines, nec super magistratus seculares, Prin-
ne scriptu- cipes, Reges, Imperatores. Quã illi, super omnes qui ad Chri-
ris per se e sti regnum & ouile se pertinere agnoscunt, ex eiusdem Chri-
uidens falsi sti commissione competere, euidētissimum fecimus.

tas eius pos Et miror sane quòd dubitare quisquã possit, an in hoc suo
sit ab omni regno & ecclesia: quam ipsa cõstituit & ordinauit æterna illa
bus itelligi. dei sapientia, ipsa quoque prouiderit & cõstituerit, quod in
ex ratione vnaqualibet humane societatis specie, necessaria ratione coa-
societatis ec cti inter se constituunt homines: vt sit inter ipsos aliquis, p-
clesiasticæ. nes quem sit præcipua authoritas: cui teneantur deferre ca-
tari; qui singulis sua habeat officia præscribere, à singulis eo-
rundem rationem exigere, negligentias defectus, excelsus cõ-
missos seu in officiis, seu ab vno aduersus alterum, cõuenien-
ti suæ authoritati & formæ societatis modo corrigere: sine
quo, nec ad momentum vlla posset subsistere societas, vlla in-
ter multos conseruari vnitas. Quod hoc illa ignorauerit sue
illi tam numerosæ, quam congregauit, societati ecclesiasticæ,
necessarium, sine quo nec decem hominum vnitam societate
conseruari posse omnes homines intelligunt. Mihi sane quis
quis de hoc dubitare potest, videtur de Christo sentire non
non admodum pie & sobrie.

Ex necesi- Quin & ita hanc rem tecum æstima. Si vna, vt est, à Chri-
tate cõfer- sto instituta est eius ecclesia, & ita vna, vt eius vnitatem ad fi-
uande vni- nem vsque conseruari voluerit: an dubitare quisquam men-
tatis eiusdẽ to debeat, ab eodem eidem prouisum fuisse de omnibus, quæ
ad vnitatem eam conseruandam sunt & fuerunt prorsus ne-
cessaria?

Finge cogitatione, qualem aduersarij à Christo institutam
volunt ecclesiam, absque vllò *hymovina*, principante, rectore
aut præside, absque vlla distinctione graduum sacri ordinis
ecclesiastici, absque Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis
in d

imò absque sacerdotibus alicuius sacrationis ordinis dignitate distinctis à laica multitudine: sed tantum, quos vnaquæ libet plebs sibi deligit, verbi & sacramentorū ministros, & quales omnes, & vnum in nullo subiectum alteri. Quid videres in hac Sunamite: nunquid choros castrorum? an non potius Babylonem confusissimam: in qua vno anno tor essent, tāq; pugnantibus de fide & religione sententiæ, quot & quā diuersa sunt capita? Et introducta semel in eandē istiusmodi pugna & controuersia, quis foret modus refarciendæ alicuius vnitatis & concordiæ: istiusmodi fœdissima & confusissima Babylonis dignum tibi ne videretur tali artifice & architecto opificium: cui nemo hominū, qui vel parum ratione, & mente polleret, non magis conuenientem ad suum illum finem, decentem & decoram formam cogitatione effingeret?

Ad hæc cogita, quod res est, in vna domo ecclesiastica, aut Christi regno multos esse principantes, qui ciuiles magistratus gerunt: quorum nemo subditur alteri, nec alium supra se recognoscunt principantē ciuilitate: vt Imperator, Rex Gallicarum, Rex Hispaniarum, Lusitaniæ, Angliæ, Scotiæ, & alij quos plurimi. Num tibi videretur, (si posses ipse quam vtilissimam toti ecclesiæ iudicares formam, speciem, atque ordinem, solo cogitatu constituere) vtilius fore ecclesiæ & cōseruandæ eius paci congruentius, hanc tantam principantum in eadem ecclesiastica domo multitudinem, vni superiori auctoritati, totius ecclesiasticæ familiæ rectori subiectā facere, quæ posset subortas inter nos quæstiōes & cōtrouersias sua auctoritate componere, cui deferre omnes tenerentur? An vero nolles hos cuiusquæ obnoxios esse superioris auctoritati & iudicio? Non puto quenquæ esse tam male ad veritatem affectum, qui non intelligat, vtrum horum magis congruat cōseruandæ vnitati ac paci in domo ecclesiastica. Nam ad secundum horum, necessario sequeretur continuus bellus intestinis tumultuari domum ecclesiasticam. Necessarium foret, quicquid inter hos tam multos oriretur, quæstionis & controuersiæ in quavni non videretur cedendum alteri, vt in armis decideretur. Cum prior ea proposita ecclesiæ forma & species, superintendente illa omnibus auctoritate cui essent omnes obnoxij, omnes facile omnium horū quæstiones & cōtrouersias tolleret & cōponeret: & vt intus pulcherrimam pacis pulchritudinem facile cōseruaret: ita faceret,

Ex multitudine principantium in domo ecclesiastica, qui sibi mutuo subiecti non sunt.

DE POTESTATE ECCLESIAST.

ceret, eandem omnibus hostibus suis externis formidabilem
& aduersus vim omnem munitissimam quippe omnibus om-
nium viribus conspirantibus in vtilitate & salutem totius ec-
clesiæ, per autoritatem illius *ἡγεμονικῶν* superintēdentis illis
omnibus, & sui imperij habentis ad communem vtilitatem &
salutem reuocantis omnia.

De quo, vt per se euidenti, cum omnino dubitari nō possit
nec de hoc quidem quisquā merito dubitare poterit, hac ne-
an illa forma & specie Christus suam constituerit atque ordi-
nauerit ecclesiam, nempe perfectissima: & ad conseruandam
eius vnitatem, pacem & concordiam, finemque ob quem cō-
gregauit eandem, quam congruentissima: etiam si, nullis hoc
ipsum scripturis demonstraretur aliter. Nunc verò, cum etiā
irrefragabili diuinarum scripturarum autoritate euidenti-
sime demonstrauerimus ita institutam atque ordinatam fuisse
se à Christo, quis hic dubitandi locus est.

Intelligunt proinde, quibus affectu deprauatum non est,
sed integrum syncerumque rationis iudicium, quā sint bene-
meriti de ecclesia Christi: qui stulto quodā zelo autoritatis
secularis aduersus ecclesiasticam, huic, illam, nolunt subici-
ethnicam adhuc & non Christianam dominationem median-
tes animo, nec cogitantes, quod in alieno iam, hoc est Chri-
sti regno, hæc ipsa geratur autoritas. In quod, hæc ipsa re-
cepta precario, nō vi introducta illi quoque debet seruire si-
deliter. Extra quod quam diu fuit, subiecta illi non fuit pot-
quam verò illud ipsum ingressa est, vt subesse debeat rectori
quem ille nobis sui regni designauit & constituit, nemo est
qui non intelligit.

Itaque, non fuerunt ab initio Imperatores, Reges, & Prin-
cipes, subiecti Petro & Apostolis: vt qui in ouile Christi nō-
dum ingressi fuerant: nondum se suāque scepra, Christi re-
gno submiserant: imò contra, Petrus, & Apostoli, eorum
sub quibus degebant autoritati illi ciuili erant obnoxij. At
contra res habet de his qui in regnum Christi iam intromissi
sunt. In quos absque vlla distinctione aut exceptione omnes
dara est Petro, & qui eius locum tenet, curæ pastoralis &
regiminis autoritas: omnibus, imposta est illi obediendi
necessitas.

Vt neminē Aequè tamen verum est, quod nullū suo iure priuat Christi
suo iure priuata religio: Sed qui se illi astringunt vltro seque Christi re-
gno

quo subiiciunt, necesse est ut illius quoque legibus pareant: ut *Christi*
 illius sacrosanctis magistratibus obedientiam dependant: ut *sic religio,*
 membra se submittat imperio & habent *ἡγεμονικῶν*, rectoris qui tamen
 & capitis. Quod cum ab his docentur negligere & contem-
 nere, sed quodque ferri suo impetu, iudicio, & arbitrio, tale se subde-
 nobis monstrum reddiderunt ex decentissime ordinata & *cō* runt oportu-
 posita à Christo ecclesia, quale foret animantis corpus, si cui *tere eos, il-*
 que membro, daremus proprium iudicium & arbitrium, non *lus quoq;*
 subiectum Imperio *ἡγεμονικῶν*: & ex pulcherrima pacis pul- *legibus vi-*
 chritudine, qua, conseruata illa à Christo constituta eius for- *uere.*
 ma & specie, in eadem vigeret, turbas, rixas, seditiones & bel *Quā bene*
 la plusquam ciuilia, & pene perpetua, in eandem introduce- *sine meriti*
 runt: pro inuisita eius aduersus vim omnem externam forti- *de ecclesia*
 tudine, eadem prædæ ac direptioni hostium suorum omnium *qui autho-*
 exposuerunt. Quæ enim causa est alia bellorum inter nos eru- *ritatem in*
 delissimorum, quibus Christiani homines in Christianorem *ea secularē*
 fratrum, sæpe innocentum, viscera, ferrum stringimus, & om *subici no-*
 nia crudelitatis plusquam ethnicæ, plusquam barbaricæ ex- *lunt autho-*
 empla edimus in nos mutuo, nisi quia Principes nostri ab il- *ritati recto-*
 lis pestilentissimis consiliariis persuasi, rectoris Christi ouilis *ris eiusdē*
 auctoritati non deferunt quam tenentur obedientiam: eius
 motus ad Christianam pacem omni studio ipsos exhortan-
 tis, (quod certe perpetuo faceret, nisi suam ab iis negligi cō-
 temni que auctoritatem cerneret) in totius Christianæ Reip.
 confusionem, excidium, & perniciem, rebelles & contuma-
 ces sunt: Quæ causa Turcas ita nobis fecit formidabiles? tot
 de nobis spolijs, victorijs ac tropheis diuites, potentes & glo-
 riosos reddidit: ea vna certe quia non valet quantū oportet
 in corpore societatis ecclesiasticæ *ἡγεμονικῶν*, eius auctoritas
 quæ eius habent & Imperijs obsequi recusant membra sin-
 gulis: & proinde conseruari non potest illa omnium & singu-
 lorum in totius vtilitatem & salutem, qualem vnitas corpo-
 ris necessario requirit, conspiratio: sed quodq; ferri suo im-
 petu, suo arbitrio & iudicio, quisque suum tantum vnus cu-
 rat atque agit negotium: totius vtilitatem & salutē negligit.
 Hi sunt fructus præclaræ illius doctrinæ, quam: cum suis, do-
 cent aduersarij: Euangelio & doctrinæ Christi plane aduer-
 sariem & contrariam.

lam & hoc tecum perpende & cogita: si esset (vt paulo an-
 te

H te

DE POTEST. ECCLESIAST.

Ex necessitate possumus) liberum tibi quam conuenientissimam putares
ria auctori & sola cogitatione posses, ecclesiae Christianae dare formam
tate in et & speciem: an nullam esse velles in ea auctoritatem, quae e-
clesia super normat peccantes Imperatores, Reges, Principes, & tyran-
enormiter nice opprimentes suos subditos, posset corrigere, & punire
delinques- coactiua quadam potentia? Certè talem requirit, etiam Mar-
tes in ea filius ille intellexit & confessus est, atq; euidentis docet ratio-
dem prisci ne, si omnia ipsis impune liceant, vertantur in tyrannidè atq;
pes, ad eò beluinā quandā triculentiā. Hoc itaq; quādo inter nos
 cōuenit, illud quoq; cōueniat necesse est, p̄uiliū esse oportere
 vt correctio eiusmodi fiat sine grauiori nocumēto cōmunita-
 tis aut Reip. cui praesident delinquentes corrigendi. Iā cogi-
 tet quislibet, à quo, aut quibus velit Imperatores, Reges, Prin-
 cipes, quā nullū magistratum ciuilem supra se recognoscere
 enormiter delinquentes corrigi. Certè à subiecta illis multi-
 tudine & subditis hoc ipsum vtiliter fieri non posse, nō solū
 euidentis ratio, sed etiam omnium ab initio regnorum & mo-
 narchiarum historia comprobat, & semper cessisse infelicissi-
 me, quoties eiusmodi aliquid à multitudine praesumpta aut
 tentatum est. Habet enim princeps sibi obaerata, & in quid-
 uis obsequentem militarem manum, quam facillimè immitte-
 ret in multitudinis (vt ipse diceret) rebellis & seditiosi exci-
 dium. Ad hęc coercionem seu correctionē eiusmodi delin-
 quentis principis, necesse est ordinem iudiciariū praecedere:
 ita, vt ante accusetur & conuincatur de crimine, deinde legi-
 time condemnatur. Multa enim superiorum facta aliter asse-
 mantur à subditis, quā de rectam rationem discussā æstima-
 ri oporteat. Sed vniuersitas multitudinis, eiusmodi actibus iu-
 dicialibus aduersus suum principem, nequiquam est idonea.
 Quae nec conuenire posset ad huiusmodi, inuito principis
 nec eosdem super illum exercere.

Ita proinde res habet, sine *ὁμοκρατία* aliquo non possit
 communem, aut publicam aliquam subsistere: eiusq; felicitas
 tem, ex principis bonitate, ad commune bonum praecipue re-
 spicientis, maxima parte pendere. Attamē, quia homines sunt
 etiā principes, etiam in malum procliu vt ceteri, imò & licet
 tia, & quodam etiam rerum ita ipsos trahentium & transfer-
 sos rapientium impetum saepenumero peiores ceteris, & legi-
 gitimam dominationem haud rarò conuertetes in tyranni-
 dem nec principatū propter hoc abolere oportet, nec subii-
 cere

tere subiecta multitudini: quod omnem vigorem reip. solue-
ret, sed omnes vni totius ecclesie rectoris authoritati, vt co-
uenientissime subiici demonstrat recta ratio: ita subiectos a
Christo euidenter a nobis demonstratum est. Qui in omnes iu-
risdictionem exercens, vnius Christi, cuius inter nos agit vi-
carium, est subiectus iudicio.

Quare non immerito, in Lateranen. vniuersali concilio sa-
ne quam celeberrimo, quod sub Innocentio tertio celebratum Lateranense.
est, cuiusq; interfuere Hierosolymitanus & Constantinopoli. Concilii, ad
tam Patriarchae, Metropolitanorum, LXX. Episcopi. ccccxxi. In- quem reco-
fenoris ordinis prelati ecclesiastici. cccc. Regum vero Fran- gnouit p
cia, Hispaniae, Angliae, Hierusalem, & Cypri oratores. In hoc timere cor-
inquam concilio, ex omnium patrum, atque adeo totius co- rectionem
cilij sententia non immerito decretum est, aut potius, ex ipsis delinquen-
Christi verbis, & forma hierarchiae Christianae ecclesiae ita tui princi-
necessario fieri oportere ab omnibus est recognitum, vt quo-
p. m.

Quod si quisquam hic cauilletur, illi vt Petri successori, Reptori d-
non competere coactiuam vllam authoritatem super secula- ulis Chri-
res Principes, quod hic gladio ferire a Christo sit prohibitus sti necessa-
& iustum eidem, vt gladium in vaginam conderet: quem vt rio conuenire
exercerent & vibraret potestatibus secularibus commissum te coactiuam
est: Is ille intelligat, non ignorasse illam aeternam dei sapien- super com-
tiam, pastori ad exercendum suum pastorale officium, non so- missos suo
lam pera, sed etiam baculo opus esse: no ignorasse id quod regimini.
intelligunt omnes homines, omnem, regendi quacumque mul-
titudinem, authoritate, inefficacem imo plane frustratoriam
esse, nisi coactiuam quoque authoritate aliqua conuenienter
armata sit.

Sed varij coactiuae authoritatis, & coactionum modi sunt, Varii mo-
que omnibus quidem, quibus aliorum comissa est guberna- di authori-
tio, in subiectos sibi necessario competit: non tamen eadem- tatis coacti-
& licet omnis, sed cuique sua: patribus familias i filios, vniuersam- ua, & qua
que familiam: dominis in seruos: paedagogis aut magistris in- lis, rectori
discipulo: abbatibus in suos monachos: ciuilibus magistra- totius eccle-
tibus in sibi subiectos: ecclesiasticis vero, quos dicimus, in co- sia conue-
missosque cura & regimini. In omnes vero & super omnes- niebat &

*erat neces-
aria.* qui ad Christi familiam pertinent, dispensatori & vicem pa-
trifamilias nobis referenti totius domus ecclesiasticae, atque
eius hierarchiæ vniuersæ præfidi. Omnibus, inquam, his, in si-
bi suæque gubernationi commissos & subditos, necessario
competit etiam coactiua quædam authoritas, qua possint de-
linquentes punire, & errata eorundem corrigere: sed non a
dem. Quando nec vnus coercendi modus conueniret om-
nibus. Alius enim patri in filiū: alius domino in seruum: ma-
gistro aut pedagogo in discipulum: abbati in suos monachos
secularibus principibus & potestatibus in sibi subditos: alius
deniq; totius ecclesiæ rectori, in omnes, in Reges, Principes,
regna, & Imperia. Vni enim virgæ cōueniūt, alteri serulæ, al-
teri flagra, cōpedes, carceres, alteri etiam gladius. At que hec
omnia in officio continere debet, potentior & terribilior sit
omnibus oportet: que etiā armatos & gladiū portātes princi-
pes sibi subiicere sine tamē cæde possit, sine orbis tumultu &
incendio. Hic autē est spiritualis gladius ille, quo ecclesiasti-
cæ rector familiæ, cōtumaciter sibi inobediētes, potest inter-
dicere ingressū ecclesiæ, & communioni Christi fide huius: po-
test refecare à corpore ecclesiæ, atq; ita illis cœlū claudere,
ad quod nulli nisi ex ecclesiā patet aditus. Que pœna Christi
fidelibus omnib⁹, merito est omni morte terribilior, magisq;
formidanda omnibus armis seculariū principum: omni eorū
coactiua potentia delinquentes coercet, frenat, & cohibet effi-
caci⁹, vbi viget Christi religio. Cuius vim expertus in se

*Ecclesiasti-
ci gladii ef-
ficacia.*

*Theodosii
Impe. quis
sensus de eo
fuerit.*

Theodosius ille, vere Christianus & sapientissimus Imperator
ob seditionē & suorū magistratuū cædem, in Thessalonicen.
inconsideratus vltū, vere humiliatus, in puluere sedens & ci-
licio, atq; ex intimis præcordijs singultus trahens & suspiria,
Ruffino se consolari volenti. Meorum, inquit, sensu malorū
haud tangeris. Ego verò gemo lamentorq; in cōsideratione
calamitatis meæ: quod cum seruis & mendicis pateat diuinū
templum, illique, libere ad deprecādum dominum suum in-
grediantur, mihi, tum illud inaccesum, tum insuper & cœlū
occlusum est. Memoria enim tened dominicanam vocem,
que manifeste dicit. Quemcunque alligaueris in terra, is &
in cœlo ligatus erit. Hic illi, & illo tempore, de gladio spiri-
tuali sensus erat: qui datus est ecclesiæ Principibus, ad facien-
dam vindictam in nationibus, & increpationes in populis: ad
alligandos reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in
manicis

manicis ferreis. Cuius mucro, quod nunc hebescit, quod no-
stris principibus nunc minus sit, quâ illo seculo fuerit formi-
dabilis, nō est, quia hi plus illis sapiūt, sed quod plus desipiūt:
quod fidei religionique minor apud hos locus sit. Nā quan-
tum vbiq; viger Christi fides & religio, tātum viger illius
gladij efficacia & autoritas. In promptu, inquit, ille, habent-
es vlcisci omnem inobedientiam, cum impleta fuerit vestra
obedientia. Tantū ille cuiq; terrori est, quantū quisq; credit
Christo: qui contumaciter inobedientes ecclesiæ atque eius
reſtori, fieri extra ecclesiā, & ab ei⁹ vnitate præſcidi affirmat
extra quam nulli salus, sed omnibus clauſum cœlum est.

*Cur eius
mucro nūc
hebescat.*

Ex his mihi satis demonstratum videtur, Romano Ponti-
fici, successori Petri, velut pastori reſtori que totius Christi
ouilis, iure diuino superiore iurisdictionis autoritatem cō-
petere, non solum in episcopos cæteros presbyteros, vniuer-
sosq; ordines ecclesiasticos, sed etiā, in omnes qui inter Chri-
sti oues censeferi volunt: etiam Imperatores, Reges, Principes.
Non equidem, qua tollatur illis sua illa ciuilis autoritas: sed
qua eosdem delinquētes in eius exercitio, punire possit secū-
dū leges diuinas & ecclesiasticas, atque etiā dignitate ac ma-
gistratu priuare incorrigibiles, ac turbātes pacē ecclesię, aut
etiam illi gerēdo profus inutiles, & in locū eorum alios suf-
ficere de consensū eius cui præſunt vniuersitatis ac multitudi-
nis: aut sufficiendos mandare per eos, ad quos eorum electio
speciali aliquo iure pertinet. Quemadmodū nō semel fecisse
illos, approbante vniuersa Christi ecclesia, certissime fidei hi-
ſtorie comprobāt. Quod inique ab illis factum atq; vsurpa-
tum, iniquissime calumniantur aduersarij. Quemadmodum
lib. 8. ecclesiasticę hierarchie nostre præfato luculētius & co-
piosius demonstrauimus: ad quem, lectorē remittimus qui de
his plura ac certiora intelligere voluerit.

*Conclusio
de autho-
ritate Ro-
mani pon-
tificis.*

Quibus nihil aduersantur, quæ contra inducunt aduersa-
rij: & in primis verba illa Christi apud Lucam, quæ conten-
dētibus inter se de primatu apostolis interloquutus est Chri-
ſtus. Reges gētium dominantur eorum, & qui maiores sunt,
potestatem exercēt in eos: vos autem non sic, sed quicunq;
voluerit fieri maior, erit vester minister: & quicūque volue-
rit in vobis primus esse, erit omnium seruus. Nam & filius ho-
minis, non venit vt ministraretur ei: sed vt ministraret, & da-
ret animam suam redemptionem pro multis. Quibus verbis

*Responde-
tur argu-
mentis ad-
uersario-
rum in cō-
trariū ver-
ba christi
apud lu-
cā, Reges*

DE POTESTATE ECCLESIAST.

gētū, &c. pertinere ad omnes qui magistratū gerūt in ecclesia. quod illi volunt, omnem superioritatem, aut iurisdictionis auctoritatem supra se inuicem aut alios exercere, suis interdixisse Christum: tota abest diametro. Quin potius voluisse, ut esset aliquis inter illos maior & primus, illis ipsis verbis aperte innuit: sed simul, nemini sua ipsius causa, suæ dominationis, sui honoris, ambiendum esse primatum eiusmodi significauit. Nō enim dixit: Nemo inter vos sit altero maior, princeps, rex, aut primus: sed principatus ut à Christiano atque inter Christianos geri debet, onus & officium describit. Non enim debet is qui præest, siue civiliter, aut politice, siue in hierarchia ecclesiastica, præesse sibi, ad suum commodum, gloriam, honorem, libidinē, ostentationē: (hoc enim esset tyrannicam, nō legitimā potestatem exercere.) sed ad solam utilitatem eorū quibus præest, ad solius Christi & dei honorē & gloriā. Debet meminisse eius, quod dicit Ambrosius Theodosium Imperatorem admonuit, subditos se habere conueniens sibi non solum genere, sed communi seruitio vnius dei. Vnum enim esse dominum & Imperatorē, huius vniuersitatis fabricatorem: proinde, ita sibi commissum principatū ac magistratum gerere oportere, tanquam in oculis cuncta contentis domini, & qui paulò post, districtissimā ab ipso rationem sibi commissorum omnium exacturus sit.

Hæc vna & sola ratio est inculpate & digne gerendi inter Christianos principatus aut magistratus cuiuscunque, quam nihil esse præter meram grauēque sarcinam quis non intelligit? Quis, secūdum hanc principantes, esse aliud, quàm meros seruos seruorum dei? Ad quæ respiciens, nūquid principatum, aut primatum, seu ecclesiasticum, seu civilem, quisquā ambiendum duceret? Tamen ut geratur ab aliquo, ut hanc nobis mutuo seruitutem impendamus, ille omnium dominus vult & præcipit.

Nec est quod quisquā, hæc dicta à Christo, pertinere ad solos, quos nunc dicimus, ecclesiasticos, existimet: suis omnibus loquitur. Scitis, inquit, quia Principes gentiū dominātur eorum, & qui maiores sunt, potestatem exercent in eos. Hoc est, inquit, Origenes, non sunt contenti tantum regere subditos ad vñā ipsorū utilitatē: sed violenter eis dominari nituntur. Aut, ut Chrysostomus, Principes mundi ita gerunt principatum, ut dominantur minoribus, & eos seruituti subiiciāt, ut exspolient, & ad mortem vsque eis vtātur ad suā utilitatē & gloriam

gloriam. Sed hæc principes gentium qui ignorant deũ, vos autem, nõ sic. Vos, inquit, qui mei estis, nõ sic: non instar illorum qui deum ignorat, sed velut in oculis communis domini, super confervos & confratres vestros, non ad vestra (quæ tyrannis esset) sed ad eorum tantum utilitatem, & cõmunis domini gloriam, principatum ac primatum exercēbitis.

Hæc sibi dicta nouerint, æquẽ omnes, qui Christi subesse volunt magisterio, qui se Christi haberi discipulos. Nõ sibi persuadeant Reges, Imperatores, aut ciuiles Principes, ad ecclesiasticas quas dicimus prælaturas, ecclesiasticumquẽ primatum, ea tantum pertinere: Ad omnes pertinet qui Christi sunt. Vos, inquit, mei scilicet, quos tantum distinguit à gentibus ignorantibus deum. Quid igitur? Nũquid his verbis prohibuit inter suos Christus esse Reges, Imperatores, principes? nunquid quenquam vllam super alios præcipiendi aut obligandi autoritatẽ habere? nunquid omnes, pares & æquales esse voluit? Quæ à deo sunt, inquit ille, ordinata sunt. Noluit suum regnum Christus esse Babylonem, sed quo omnia ordinate agerentur à nobis, vni super omnes autoritatẽ præcipiendi & mandandi commisit: vni dixit, vt regeret vniuersam ouile suam, vt quemcunque obligaret in vniuersa orbe terrarum, modo intra domum ecclesiasticam, aut sui illius regni limites, is ille ad hoc obligaretur coram deo: Voluit, vt ille superintēderet vniuersis mēbris ecclesiæ, sacris & profanis magistratibus ac officiis.

Quod addit Philippus, omnes Apostolos à christo missos absq; vllõ potestatis aut autoritatis discrimine, verba christi quæ ad hoc inducit, hoc nõ conuincunt. Dixit quidẽ ille ad omnes. Sicut misit me pater, ego mitto vos. Quod tamen inter illos à se missos nemo esset, penes quem esset præcipua eius legationis autoritas, hoc non dixit.

Æquẽ ad rem facit, quod Paulus nec sit ordinatus nec cõfirmatus à Petro: quemadmodum nec ceterorum quisquam apostolorum omnium, nec discipulorum quidem illorum septuaginta. quos vniuersos christus ipse p se elegit, ordinauit & instituit: tamen ordinatos instituit, discipulos sub apostolis, omnes verò, sub vnius Petri autoritate & regimine. Sed istiusmodi, aduersus Petri, inter Apostolos primatum objectionibus, lib. 5. hierarchiæ nostræ à cap. 8. & deinceps copiose & luculentissime satisfactum est: quo lectorem remittimus

H iij mus

Missos à christo Apostolos omnes, non tamẽ sine ordine.

Vt verba pauli in a- re ministris omnes, & docere ecclesiam esse super vniuersos,
liensimã cum ita scribit Corinthiis, omnia vestra sunt, siue Paulus, siue
sententiam Apollo, siue Cephas non hoc significant Pauli verba, quod il
derorque- lis sua expositione affingit Philippus: sed hoc est quod do-
ant aduer- cet, nostre religionis mysteria & sacramenta, à Christo, non
sari. à ministris, suam efficaciam habere: proinde non gloriandum
 in eis, quasi alium aut meliorem baptismum contulisset Pe-
 trus, quam Apollo, aut quã Paulus, vt stulti & carnales, quos
 arguebat, imaginabantur Corinthij: qui etiam inter se, velut
 per contentionem dicebant: Alius, ego quidem sum Cephas,
 hoc est, baptizatus à Cepha: Alter, ego Pauli: Tertius, ego
 Apollinis. Quod autem dicit: Omnia vestra sunt, non hoc
 quod huic videtur significat, hoc est, vobis subiecta: sed ad
 vestram vtilitatem. Nã & dominum nostrum dicimus, & Re-
 gem & Imperatorem & Pontificem. Quod cum dicimus, nõ
 significamus nobis subiectos quos nostros dicimus: imò no-
 bis illos prepositos. Quia in re, vt audaciam atque arrogan-
 tiam illius hominis præteream, qua scripturas quaslibet trans-
 formare audet in suam quameunque vult sententiam, aduer-
 sus clarissimam earundem sententiam: ita euidentis veritatis
 vim considero, quæ etiam inuito & ignoranti sæpe excidit.
 Quemadmodum in illa sua, quam supra, expositione, quam
 citatis nunc verbis Paulinis assuit: In qua aperte confitetur,
 illo tempore eum fuisse Christi fidelium sensum, quod Ce-
 phas esset superior Apostolus.

Electio Quod Papa eligitur ab ecclesia, nõ arguit illis iam electio &
Papæ, au- ordinatio non competere superiore autoritate supra eccle-
thoritati siam, quam à deo accepit, quamuis non sine humano ministe-
eius nihil rio. Qui baptizatur ab homine, à deo accipit remissionis pec-
refragari, catorum & iustificationis gratiam: ita qui sacerdos ordina-
etiã in eos tur Episcopali ministerio, à deo accipit auctoritatem perfici-
à quibuse- endi omnia quæ illius sunt muneris & officij. Sic quoque in
ligitur. episcoporum electionibus requiri solebat consensus populi &
 Principis, quo libentius & syncerius illius auctoritati se sub-
 derent, quem proprio quoque assensu sibi in patrem constitutum
 viderent. Quæ causa fuit obseruata aliquãdiu consuetudinis
 etiam in Romana ecclesia, vt in Pontificis electione require-
 retur Romani consensus principis: imò, nonnunquam etiam il-
 li vni libera est delata electio, quo eo syncerius sua illa au-

thoritate seruirent ecclesiæ. Quod factum fuit illi magno Ca-
 rolo: Non tamè accipiebant illi pontificalem eam authorita-
 re ab electoribus, populo: aut principe sed à deo, etiam super
 electorè populù. De quo, cū ca. 13. lib. 5. hierarchiæ ecclesiæ
 sticæ plixè egerimus, nò est quod hîc immoremur diutius.

Quod verò, aut à Constantino aut à Phoca authoritatem
 istiusmodi super alios totius orbis episcopos & ecclesias, ac-
 cepisse voluit Romanos episcopos & Romanam ecclesiã: me-
 ra sunt figmenta, mera mēdaciã. Non est hæc ab Imperatori-
 bus, sed ab ipso Christo, data ipsi petro authoritas, cui in ea-
 dem successerunt Romani Pontifices: quemadmodum suprã
 & alibi à nobis luculentissime demonstratum est.

Falsitatem autem eius fabulæ quam de Phoca cōminiscun-
 tur, partim ex historiãrũ & ecclesiasticorum scriptorũ igno-
 rantia, partim ex prauo in ecclesiasticam authoritatem affe-
 ctu, cap. 10. dicti lib. 5. hierarchiæ ecclesiasticæ euidenter coar-
 guimus: & rei veritatem demonstrauius quo, hic necessariè
 breuitati studentes, lectorem remittimus.

Quod Christum dicunt spiritualemente tatum potestatem de-
 ditisse Apostolis: etiam nobis placet. ita tamè, vt præcipua, ma-
 ximè quæ ad ecclesiã regendã gubernandãq; pertinet, Pe-
 tro cōspetierit. Ex hoc tamè consequens nò est, quod illi sub
 iecta non sit secularis ac politica quæ est in ecclesiã, authori-
 tas: quod hæc ab illa, regulari moderariq; non debet: imò ve-
 rissima est illa Nazianzeni paulò ante à nobis citata sentētia:
 qua Imperatoribus loquēs, affirmat legem Christi subiecisse
 illis sacerdotali authoritati & tribunalib⁹ ecclesiasticis. In-
 stituisse siquidè deũ in sacerdotali ordine principatũ multo
 præstantiorè principatibus secularibus: qui ad hũc se habeat,
 vt ad carnè spiritus: vt cœlestis: ad terrenũ: vt diuinus ad hu-
 manum. Omnem proinde rationè exigere, vt hîc, illi, sit subie-
 ctus & obnoxius: Præsertim, cū hîc iam in alienum, nempe
 Christi regnũ, velut precario & sub eiusdem regni legibus re-
 ceptus admissusq; scit: Cuius regni, sacerdotalis ille, cui⁹ Pe-
 trus & qui locũ eius tenet rector est, principatus est pprius.
 Qui vt nihil sibi in extra manentes vsurpat aut vèdicat: ita
 omnes eius regni ciues & filios merito sibi habet obnoxios.

Quod dicunt Christum non venisse vt authoritatem & im-
 perium exerceret super monarchas, reges & principes: Sicut
 autem ipse fuit missus à patre, ita à se missos ipsa testari A-

*Nec à con-
 stantino,
 nec à Pho-
 ca. Roma-
 Pontifices
 accepisse
 authorita-
 tem super
 vniuersam
 ecclesiã.*

*Tametse
 spiritualis
 sit potestas
 Pontificum,
 ei tamen
 subiectam
 esse potesta-
 tem secula-
 re quæ est
 in ecclesiã.*

DE POTESTATE ECCLESIAST.

postolos suos: Neque ergo his competiisse auctoritatem suam per reges & principes: Non rectè colligunt. Nam illud (sicut) non dicit omnimodam similitudinè in missis, christo & apostolis: sed tantum indicat mittentes aut auctoritatem mittentium. Perinde ac si diceret. Pater me misit. Ego autem mitto vos. Alioqui, christus missus est à patre, vt sua morte genus humanum redimeret. non sic, neque ad hoc, missi sunt Apostoli à christo: sed ad hoc, vt ipsi, hoc regnum, in quo beneficiorum eius fieret omnes participes, congregarent ex omnibus gentibus, cui tamen suo regno idem ipse leges præscripserat & Petrum gubernatorem præfecerat.

Aduersariorum in Roma. pontificem & ecclesiam impudenter calumnia.

Quæ his addit Philippus, etiam vt constaret Roma, Pontifici iure diuino ea, quam nos asserimus, in omnes auctoritates non debere tamen nos eidem obedientiam, propterea quod defendat cultus impios, & manifestam idololatriam, in profanatione missarum: quod deprauarit doctrinam penitentiarum: Satisfactiones affinxerit: Inuocationi sanctorum idololatriæ faueat. Tueatur doctrinam de ecclibatu, de votis quoque. Et ad hæc, quod diuinam sibi auctoritatem arroget (quod Antichristi vult esse proprium) nec suam auctoritatem submittat, sed præmittat conciliis & ecclesiæ. Ex his enim satis cause & ipsi & omnibus esse, cur illi non obediant, nec obedire debeant.

Si vniuersa doctrina, christianæ religionis & fidei, ex definitione & auctoritate Lutheri & Philippi, aduersariorum, que penderet, & vniuersa essent eiusmodi, qualia pronuntiantur ab eisdem: locus forte aliquis foret istiusmodi aduersus Romanum Pontificem, calumnia. Sed cum rem planè contra habere demonstrerimus in omnibus controuersis superioribus, probarique à christo, & vniuersa catholica christi ecclesia, non solum ea que nunc est, sed que omnibus seculis ab ipso sui initio fuit quæcunque damnatur ab istis. Quales sint istæ huius in Pontificem calumnia, qualis merito habendus & æstimandus ab omnibus, quiuis intelligit.

Qui & in hoc, suum candorem, qualè cognomine refert, & nusquam non prodit, ac demonstrat, quod doctrinam Romanæ ecclesiæ (quæ à doctrina orthodoxa & catholica, singulari illo principalis cathedræ, quod & supra & alibi astruximus, priuilegio, dissentire non potest) impudentissimis suis conspergit mendaciis: quo saltem hoc colore & ingenio, istarum rerum

rerū ignaris & sibi facile credulis, hāc omni peste pestilēti-
 rem sententiam suam persuadeat. Dicit enim, doceri ab eccle-
 sia Romana & Papā, remitti nobis peccata propter dignita-
 tem nostrorum operum. Item vt dubitare debeamus, an no-
 bis contingat, peccatorum remissio: Nusquam docere, quōd
 gratis propter CHRIS TV M peccata remittantur nobis.
 Quæ quā sint falsa, & aliena à doctrina Romanæ ecclesiæ,
 quæ suprà hac de re, controuersia x i. exposuimus, ex eadem,
 nulli euidens non est.

Hoc verò in his admiraretur merito quispiam, nisi vbique
 in illis admirandum occurreret, quod hic euidenter secū ipsi
 pugnant, nec quid velint, intelligunt: In confessione vestra
 (vt ipsos tantisper compellem) agnoscitis & tribuitis Episco-
 pis, auctoritatem cognoscendi de doctrina, an cū Euangelio
 consentiat, an verò pugnet: & rōiciendi, quam dissentire iu-
 dicauerint. Qua in re, confitemini ecclesias iisdem ex iure
 diuino obedientiā debere: iuxta illud CHRIS TI. Qui vos
 audit, me audit. Episcopi, & in primis episcoporum summus,
 & totius rector ecclesiæ, vnā cū sacerdotali concilio secum
 seruientium domino in loco cathedræ Apostolicæ quem in-
 ter nos elegit dominus, iudicauit omnes quas vos impugna-
 tis doctrinas, esse cōsentientes Euāgelio: quas contra assertis,
 pugnātes cū eodem. Cur ergo nō desertis episcopali illi iudi-
 cio, cognitioni, & sententiæ? Quid partes alienas inuaditis:
 & quod ad Episcopale auctoritatem ipsi iure diuino pertine-
 re agnoscitis, vobis arrogatis? Quid Episcopale iudicium, ad
 vestrum reuocatis iudicium? Quod si ita facere liceat, quan-
 do tenebimur obedire Episcopali iudicio, cognitioni & sen-
 tentiæ, quam de doctrina aliqua profert, & eam vel damnat
 vt pugnantem, vel probat vt consentientem Euāgelio? Si di-
 xeritis: Quando pugnantem damnat, & consentientem pro-
 bat: Verum, si quid contra Euangelium doceat, tūc ecclesias
 habere mādātum Dei, quod obedientiam prohibet. Hoc erat,
 quod quærebatur & controuertebatur inter quosdā de do-
 ctrina aliqua: pugnarētne, an consentiret Euāgelio, & ne isti-
 vsmodi controuersia & pugna inter aliquos vnitatē Eccle-
 siæ & fidei in eadem scinderet, agnouistis necessarium, vt ad
 alicuius auctoritatē, eius rei spectaret cognitio: elegistis E-
 piscopalem auctoritatem, cuius iudicio, ea in re, etiam de iu-
 re diuino subiecistis ecclesiam. Quod si post prolātum illud
 iudicium,

*Vt secum
 euidenter
 pugnent,
 nec quid
 velint in-
 telligant.*

DE POTESTATE ECCLESIAST.

judicium, licebit his qui eam in ecclesiam introduxerunt cō-
trouersiam, aequè dissentire, & inter se, vt ante, contendere,
planè frustratoriam, imò ridiculam ea in re auctoritatem &
cognitionem episcopalem facitis? Quem enim vnquam pro-
feretis casum, in quo ecclesia Episcopali cognitioni hac in re
obedire tenebitur? An quando doctrina quam probat, vere
consentit Euangelio? Quid si vere consentiat, & tamen vo-
bis dissentire videatur? An quicquid vobis videtur, necessa-
riò verum est. Certè non esse, luce meridiana clarius demō-
strauimus. Videtisne, quàm vos ipsos hic ridiculos facitis
quàm ipsi vosmetipsos, quid nam intelligatis & velitis non
intelligitis?

*Quàm ini-
que calum-
nientur in
Ro. Ponti-
fice quod
diuinā sibi
aucthorita-
tem vendi-
cet.*

Quòd verò Philippus ille, velut Antichristianismum, in Pa-
pa calumniari pergit, quod diuinam hic sibi auctoritatē ven-
dicet: quàm id cōsiderate, impudenter, & inique faciat, is cla-
rissimè intelligit, qui perpendit etiam vnumquemlibet sacer-
dorem sibi iure merito vendicare, quod hic in Pontifi. Maxi-
mo maledicto tam horrendo flagellat & persequitur. Neque
enim humana, sed diuina ea est auctoritas, qua sacerdos pec-
cata remittit hominibus: qua panem & vinum, in Christi cor-
pus & sanguinem consecrat: Non est humana sed diuina au-
thoritas significata in clauibus regni cœlorū, quas Christus,
promisit se daturum Petro, & dedit, cum iam ascensurus ad
patrem, illum eiusdem regni pro se pastorem rectoremque
cōstituit: cui obnoxios fecit omnes qui ad hoc regnum per-
tinent, affirmans in cœlo ratum id fore, quicquid ipse in cœ-
lo ligauerit, fixerit aut statuerit.

*vt optimo
iure pa-
stor. suā au-
thoritatē
nō submit-
tat, sed
præmittat
sibi subie-
ctis ouib.*

Quòd illam suam auctoritatem, non submittat, sed præmit-
tat, conciliis & commissæ suo regimini ecclesiæ: hoc est, pa-
stor suis ouibus, quàm hoc iure, imò necessariò faciat, libro
v. i. hierarchiæ nostræ copiose demonstrauimus. Quem cum
legerint, & rationes in eo nostras, falsitatis aut insufficientiæ
coarguerint, tunc loquantur: interim verò hac de re taceat.
Quibus vna hac breui ratione mihi videor posse os occludere.
Si Petro, & qui eius locum in ecclesia tenent, vniuersis
Christi oues, etiam vt coniunctim intelligas, commissæ sit à
Christo pascendi & regendi auctoritas: vt commissam irre-
fragabiliter demonstrauimus: his vice versa, necessariò est im-
posita eidem obsequendi necessitas, & non, contra rerū na-
turam & ordinem, iisdem data supra suum pastorem regendi
iudicium.

indicandique auctoritas. Ecclesiastica multitudo & vniuersitas, ouium Christi explicata vocabulo, vt pascatur & regatur a suo illo *κρηνονικῶ*, rectore ac p̄sidente opus habet: vt autem regat, inepra est. Cū regiminis gubernacula male committi numerosē infinitaq; multitudini, euident docet ratio.

Quod sit ex iure diuino Episcoporum, vt nunc dicimus, superioris ordinis, sacerdotes & presbyteros maior auctoritas, & quod ad solos Episcopos aut Pontifices pertinuerit ab initio, ab ipsis Apostolorum, æquē vt nostris temporibus, sacerdotes reliquos ordinare & constituere, in illo suo gradu ecclesiastico, non verò ad plebem aut ecclesiam, vt isti sibi & aliis nunc persuadere conantur: duobus nouissimis capitibus libro secundo hierarchiæ nostræ luculenter à nobis demonstratum est, & simul excussa Diui Hieronymi, quā contra adducunt, sententia, ad quæ breuitatis studio hic lectorem remittimus. Neque enim possent hic paucis repeti, & suam illam seruare luculentiam. Hoc tamen hic paucis admonebo lectorem, vt ad formam attendat illius primitiue ecclesiæ; ad quā perpetuò videntur nos reuocare aduersarij, & iactante non cessant nostram ab illa discordare, suā verò cū ea consonare, ecclesiam. In illa certe, inuenimus Apostolos, qui suā illam auctoritatem immediate à Christo acceperāt, ordinasse primum per loca opportuna Pontifices aut Episcopos, qui similes ordinandorum aliorum, seu Episcoporum seu presbyterorum potestatem obtinuerunt: Quod verò plebs aut populus, quenquam sacerdotem aut episcopum ordinauerit aut constituerit, in Actis Apostolicis nō legimus. Ita Paulus, Timotheum & Titum ordinauit episcopos: cuius idem ipse testis est: cū eadem illa, quā diximus, auctoritate & potestate ordinandi alios. Quibus etiam diligenter p̄scribit, & in illis, Episcopis omnibus, quales debeant ordinare Episcopos Presbyteros, & Diaconos. Noli, inquit, ad Timotheum, negligere gratiam, quæ est in te: quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum sacerdotalium: & rursus, Admoneo te, inquit, vt resuscites gratiam quæ in te est, per impositionem manuum mearum. Et ad Titum: Huius rei gratia reliqui te, inquit, Cretæ, & quæ defunt corrigas, & constituas per ciuitates presbyteros, sicut & ego disposui tibi. Vides, cuius tunc fuerit, constituere presbyteros aut sacerdotes, reliquosque in suis gradibus ecclesiastici ordinis: nempe, episcoporum

Episcoporum maior quam presbyterorum diuino iure auctoritas.

DE POTESTATE ECCLESIASTICA.

porum: non fidelis populi aut ecclesie. Quod si Apostolici temporibus episcopalis hoc autoritatis fuerit, & interim ad nostra vsque tempora permanerit continuo, qua autoritate, illi hæc ablata episcopis nunc tribuunt populo?

*vt demon-
strare co-
nentur pe-
nes populū
esse ius sibi
ordinandi
& consti-
tuendi pres-
byteros et
episcopos.*

Sed aiunt antiquitus pertinuisse electionem episcoporum & sacerdotum ad fidelem populum: Id quod & ex Origene & Cypriano confirmare nituntur. Ille siquidem homilia sexta in Leuiticum scribens, affirmat in ordinando sacerdote requiri & præsentiam populi, vt sciant, inquit, omnes, & certi sint, quia qui est præstator ex omni populo, qui doctior, qui sanctior, qui in omni virtute eminentior, ille eligitur ad sacerdotium: & hoc astante populo, ne qua postmodum retractatio cuiquam, ne quis scrupulus resideret. Cyprianum citant, in Epistola quarta ad Cornelium Roma. Ponti. scribentē in hæc verba: Propter quod diligenter de diuina traditione, & Apostolica obseruatione seruandum & tenendum est, quod apud nos quoque, & ferè in omnibus prouinciis tenetur: vt ad ordinationes rite celebrandas, ad eam plebem, cui præpositus ordinatur, Episcopi eiusdem prouinciæ proximi quiq; conueniant: Et episcopus diligatur plebe præsentē, quæ singulorum vitam plenissimè nouit. Quod & apud vos factum uideamus in Sabini collegæ nostri ordinatione, vt de vniuersæ fraternitatis suffragio, & episcoporum, qui in præsentia conuenerant, iudicio, episcopatus ei deferretur, & manus ei imponerentur. Ex quibus demonstratum existimant, ius eligendorum episcoporum & sacerdotum fuisse penes populum. His addunt, ordinationem aliam, præter electionem eiusmodi non fuisse: nisi quod episcopus impositione manuum confirmabat istiusmodi electionem atque ordinationem factam à populo. Accessisse quidem post, nouas & distinctas in ordinatione presbyteri & episcopi caeremonias, per quas hi, vniuersū humani ordinationis ius ad se transtulerunt à populo, quales multas describit Dionysius: sed esse illum authorē nouū & fictitium, quisquis tandem sit, Philippus ille sua autoritate pronunciat.

Itaque cum episcopos nostros, nunc hostes ecclesie faciatis, eò quod nolint ordinare ministros, quales ipsi experunt: ecclesias retinere ius suum, vocandi eligendi & ordinandi sibi ministros affirmant: quod nulla illis possit eripere humana autoritas: Quod ipsum affirmari uolunt, ab Apostolo ad Ephesios,

phesios, cū ascēdit, dedit dona hominibus: enumerans pasto-
res & doctōres, inter propria dona ecclesiæ: addēnsque, dari
tales ad ministerium & ædificatiōē corporis Christi. Hinc
cōcludentes, ubi necessario esse ius eligendi & ordinandi mi-
nistros, ubi est vera ecclesia.

Eodem pertinere affirmant eas Christi sententias, quibus
testari illum volunt se dedisse claves, ecclesiæ: ut illam. Vbi-
cunque erunt duo vel tres congregati in nomine meo, &c. cæ-
tera. Illam quoque Petri, Vos estis regale sacerdotium. Quæ
verba cū ad veram ecclesiam pertineant, cū ea sola sacer-
dotium habeat, dubium esse nolunt, quin ius eligendi & ordi-
nandi ministros suos habeat: Nam quod hæc sit communis
omnium illorum sentētia, qualis à Philippo memorato libel-
lo apertius explicata est, tametsi magna parte in confessione
eorūdem dissimulata fuerit, testatur publica forma, quā ob-
seruant, ordinationis ministrorum & presbyterorum in suis
ecclesiis, ut à nobis, velut vniuscuiuspiā priuari inter eos, dis-
simulari, non potuerit, sed necessario producenda in arenā,
& euidenter coarguenda iugulandaque fuerat.

Quam autem in connectendis his omnibus palpabili cæci *Demōstra-*
tate laborent, & sibi imponant & aliis miseris, quo clarissimè *tur, prædi-*
& tu Lector intelligas, fac tecum cogites, quam immenso in- *cta demō-*
teruallo hæc à se inuicē distēt: eligere: & electioni assensum *strationis*
ac bonum testimonium perhibere: electum denique ordina- *inefficacia*
re, & ecclesiastica consecratione cōstituerē in gradu ad quē *que hic*
electus est: potestatem demum, authoritatēque tribuere *distingue-*
conuenientem suo gradui & officio. *re oportet.*

Siquidem sancti patres nostri (quamuis eius exemplū nul- *at, confusa*
lum exret in actis aut scriptis Apostolicis) considerantes spi- *per aduer-*
ritualē profectū hoc requirere, ut sacerdotes & episcopos *sarios.*
suos, omni non solum honore, sed etiam amore prosequerent *Electiōne,*
tur: hoc in primis etiam sacris sanctionibus prouidendum cu *sacerdotū*
rauerunt, ne quis inuitis obtruderetur episcopus. Ne, inquit *nunquam*
ille beatis, Leo, ciuitas Episcopū non optatum contēnat aut *peruuisse*
oderit: & fiat minus religiosa quàm conuenit, cui non licuit *ad popu-*
habere quem voluit. Itaq; non plebis, sed cleri erat eligere: *lū, tametsi*
gratū tamē acceptūque plebi, cuius erat cōsentire electioni, *eo cōsentit*
& bonum electo perhibere testimonium. Et hoc est, quod si *te solebat*
gnificauit Origenes, requiri præsentiam populi: non ut elige *confirma-*
ret, sed ut electo perhiberet bonum testimonium. Ut sciant, *ri electio.*
inquit,

DE POTESTATE ECCLESIASTICA.

inquit, omnes, & certi sint, quia qui præstantior est ex omni populo, ille eligitur ad sacerdotium. Vt sciant eligi præstantiorem non ut eligant. Cuius nobis formam in Saulis electione ex sacra producit historia. Electus siquidem à Deo est, & sacerdotis eius visibili consecratus ministerio. At iam electus statuit Samuel in medio populi, dicens ad eum. Certe videtis quem eligit dominus, quoniam non sit similis illi in omni populo. Idem & nihil amplius, verba Cypriani citata significat. Vt Episcopus, inquit, deligatur plebe præsentem: non dicitur, ut plebs episcopum deligat: sed ut deligatur ab iis ad quos hoc spectat, plebe præsentem, & suffragio suo electo perhibente boni testimonium: ut cui eius vita nota & probata sit. Proinde nec electionem quidem episcoporum & sacerdotum villo vnquam tempore pertinuisse ad plebem, ex his demonstratum est: Sed solum, quod in electione, eius iudicium & consensus expertus fuerit. Qui tamen mos, post fuit abolitus, eam ob causam ob quam Augustinus ab Aurelio episcopo, ipse, non populi

D. Augustinus, visus non populi iudicio sibi coadiutor iudicio, coadiutor assumptus, etiam ipse iam senex suo iudicio sibi coadiutorem & in episcopatu successorem assumptus Eradium. Quam causam idem ille quadam expressit epistola. Scio enim, inquit, post obitus Episcoporum, per ambitiosos aut contentiosos solere perturbari ecclesias: quod factum esse expertus sum, & doleo.

cessore de legerit. Nec tamen, seu cleri illa electione, seu plebis consensu, sed sola Pontificali ordinatione & consecratione, quis fit, aut vnde non electione, sed quam effectus est sacerdos aut Pontifex. Sicut nec ab hominibus, sed à Deo sibi congruentem potestatem accepit.

pontificali ordinatione & consecratione quem sacerdotem & episcopum fieri. Quorum ordinandorum & consecrandorum ritum, eundem fuisse Apostolicis temporibus qui adhuc hodie cernitur, cum sacri inunctione chrisimatis (quod & multis supra atque consecratione que alibi irrefragabilibus testibus demonstrauimus) cum omnium clarissime conuincant, Dionysius ille, & Clemens Apostolorum discipuli, libros quos sub eorundem nomine habet nus legit ecclesia, Philippus velut in sublimi residens, sua auctoritate exauthorat.

Philippi celsura, de libris Dio nysii, & clementis. Itaque quod ecclesias suas suo iure rite uti docent in vocandis eligendis & ordinandis sibi ministris suis, quod nulla possit ipsis auferre humana auctoritas; præsertim, quod episcopi recusent ipsis ordinare presbyteros & pastores quos clementis, expetunt, hoc est, lupos, seductores, & pestilentissimam doctrinam.

suæ præcones: quã id iure & rite faciant, ex his, quæ diximus nulli dubium aut obscurum esse confidimus. Tantũ sanè habent eorum sacerdotes veræ sacerdotalis auctoritatis, quantum habuerunt sacerdotes Hieroboam, nihil plus sacri, nihil plus Christi est in illis offis eorum, aut cœnis quas dicunt, dominicis, quibus ministri tales præfunt, quàm in cœnis quibus cunctis profanissimis, nihil veri in pœnitentiã: nulla vera peccatorum remissio, sed ficta mentitãque omnia, vt verissimè sit apud illos, qualis populus, talis sacerdos.

Quales sacerdotes habeat aduersarium ecclesie.

Ad confirmationem verò eiusdem sententiæ suæ, quam ex scripturis moliuntur, quoties respicio, & in hac cõtrouersia, & in omnibus aliis, toties apud me certa stat illa sententiã, nullus vnquam hæreticos, quorum scripta mihi videre cõtingit, impudentius abufos scripturarum testimoniũ, quã hi faciunt: nullos eas induxisse improbabilius, longius aut alienius à germana eãque clarissima sua sententiã. Cuius & in superioribus subinde specimen exhibuimus.

Qualiter scripturas tractet & inducant aduersarium.

Hortatur nos in epistola ad Ephesios Apostolus, cõseruare vnitatem Ecclesiastici corporis, vt quod vno spiritu contineatur. In quod vocati & coadunati sumus etiã in vna spe vocatiõnis nostræ, sub vno domino, vna fide, vno baptisinate, vnu habentes Deum & patrem vnu omnium, qui dedit vnicuique nostrum qui membra sumus eius corporis gratiam, secundum mensuram donationis Christi: hoc est, per Christũ caput huius corporis & quam ille per suum spiritum influit in membris singulis. Id quod scripturæ auctoritate de Christo loquentis comprobatur. Ita enim Psalmo 1. x. v. i. legitur: Ascendisti in altum, cepisti captiuitatẽ, accepisti dona in hominibus. Quæ Apostolus ita, nunc dictæ suæ sententiæ, accõmodat. Propter quod dicit, inquit, nimirum scriptura. Ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus. Quæ autem sint illa dona quæ vnicuique nostrum, diuersa, vt diuersis membris sui corporis influit, consequenter enumerans: Et ipse dedit, inquit, quosdam quidem Apostolos, quosdam autem prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem pastores & doctores ad consummationẽ sanctorum in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi. Hactenus Apostolus. In cuius verbis, quod ad rem præsentẽ attinet, nunquid est obscurum, aut ambiguum? A Christo danti hæc dona vnicuique nostrũ affirmat, & velut membris sui

Quam ab surde detorqueant verba apostoli.

DE POTEST. ECCLESIAST.

corporis diuersis diuersa influi ad utilitatem & ministerium necessarium corpori, atque ad eius ædificationem. Nō dicit hæc dona, has diuisiones gratiarum, ipsum dedisse ecclesiæ, vt eadem quibus sibi videretur, illa distribuere: sed vniciq; nostrum, inquit, data est gratia sua. Et ipse quosdam, inquit, dedit Apostolos, quosdam autem Prophetas, quosdam vero Euangelistas. Ecclesia verò nullos vnquam Apostolos fecisse legitur: nullos item aut Prophetas aut Euangelistas. Hæc enim singularia diuini spiritus dona sunt.

Christum Quas Christi sententias illi inuenerunt, quibus ipse affirmet
claves re- dedisse se claves ecclesiæ, inuenire ego nullas potui. Hoc in-
gni sui & uenio, quod Christus vni singulariter inter omnes Aposto-
ecclesiæ, los vnâ præsentis, Petro promiserit se daturum claves regni
primo de- huius sui, & ecclesiæ, inuenio quoque vbi dedit: tibi nempe,
diffe Petro cum vni singulariter eiusdem illius sui regni commisit pasto-
ralem curam & regimen. Vbi verò ecclesiæ primo & imme-
diare claves aliquas aut promiserit, aut dedit, nullam syl-

Verba labâ inuenio. Hoc in primis certum est, verba illa quæ citant,
Christi, v- nihil pertinere ad claves: sed commendant Christianam vni-
bi sūt duo tatem & consensum, atque efficaciam cōmunis orationis cō-
aut tres probant. Ita enim iisdem præmisit continuò. Iterum dico vo-
&c. nihil bis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni
ad claves re quancūque petierint, fiet illis à patre meo qui in cœlis est.
pertinere. Vbi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi in
medio eorum sum. Vides quâ nihil hæc ad claves pertineat.
Quocūque tamen pertinent, ad aduersarios & ecclesias eo-
rū pertinere nō possunt: vt qui nō cōgregantur in Christi no-
mine. In quo nulli cōgregantur, qui in ouili eius nō sunt, qui
eius pastorem & rectorem quē ipse constituit, nō agnoscunt,
sed plusquam hostiliter impugnant, qui sunt diuisi ab illo cor-
pore, ad quod cōgregantur aquilæ, in quo solo Christus est.

Vt male Ex illa quam adiungunt Petri sententia, nihil habetur aliud,
arguāt ex quam sacerdotium regale esse in ecclesiâ: & in eo consistere
illa petri præcipuum, imò proprium magistratum, dignitatēque ec-
sententia, clesiæ. Sed quod penes ecclesiam primo sit eius committē-
Vos estis di ordinandique autoritas, ex verbis illis Petri consequens
regale sa- non est.

cerdotium Quæ causæ diuino iure propriè pertineat ad iurisdictionem
quæ cau- nem sacerdotalem, aut forum, quod dicimus, ecclesiasticum,
se, diuino ex dictis intelligere non est difficile. Omnes nempe, quæ cō-
cernunt

cernunt societatem Christianæ ecclesiæ ut eiusmodi, quæcū iure periti-
que ordines, gradus & officia ministrorum eiusdē respiciūt, neant ad
quæ stipēdia diuino iure deputata ministris ecclesiæ, hoc est, iurisdic-
decimas, & quæ sacerdotia dicimus, quæ ex sacramento ali-
quo ecclesiastico, ut causæ matrimoniales, dependēt, quæ itē sias-
instituitur via & modo correptionis euāgelicæ, quæ ad cor-
rectionem ciuiliū magistratuum pertinent, qui nullū alium
supra se magistratum ciuilem recognoscunt, seu negligentū
in suo officio, seu delinquentium, vel aduersum se mutuo, vel
in subditos. Nam in aliis, ordinate, vsque ad primos illos vt
procedatur, ipsa societatis cuiusque forma & ratio exigit.
Præter has causas, si quæ aliæ ad ecclesiasticum & episcopale
iudicium alicubi translatae sunt: vel præscriptione, vel longa
consuetudine hoc obtentum est, vel tanquam iurisdictionē
etiam sæcularem, donatione regum aut principum, aut vltro
nea populorum submissione obtinentibus episcopis, ad eā-
dem quoque pertinent.

Vt verò demonstrent, nulli in ecclesia competere super a-
lium auctoritatem, aliquid præcipiendi, statuendi, ordinan-
di, leges cōdendi, seu de cæremoniis obseruandis in ecclesia, si in eccle-
de ieiuniis, feris, aut aliis quibuscunque, etiam quæ gradus sia compe-
ministrorum atque ordinum ecclesiasticorum, eorū officia, tere autho-
aut exercitium concernerent: breuiter, nihil, quod non æquē ritatem su-
in cuiusque libertate & arbitrio maneat facere, aut non facere per alium
re (quod nos supra falsissimū, impiissimum, & vniuersæ Chri præcipiē-
sive ecclesiæ perniciosissimum demonstrauimus) mihi est gra-
ue & difficile ascribere, quod nullam in illis omnibus senten-
tuarum coherentiam, nullam demonstrationis formam vide-
re poterim: sed vnum illud quod Proverbio dicitur. Nihil
apprehende, & fortiter tene, ad eō sine vllō sensu & cohære-
tia, constructa sunt omnia. Ne tamē sibi aut aliis persuadeat,
quod declinauerim argumentorum suorum pondus, vim &
efficaciam, conabor vniuersæ demonstrationis eorundem si
quæ modo sit, membra exprimere, colligere, & componere,
vt tu lector vnā mecum videas & perpendas, quod monstrū
resultet ex omnibus.

In primis docere suos affirmant: Episcopos non habere po-
testatem statuendi aliquid contra euangelium. Huic adiun-
gunt, contra scripturam esse, traditiones condere aut exige-
re, vt per obseruationē earundē mereatur remissionem pec-
catorum.

DE POTESTATE ECCLESIA.

*sequatur
eai, quã
serant, cõ
clusio.* catorum, & satisficiamus pro peccatis. Vt hæc ita se habeant
atque illis dentur sicut volunt, quid tamen ex his assumptis
inferant aut concludant, tam etsi multa subiiciant, inuoluta,
perplexa, & aliò pertinentia, nõ possum intelligere. Certe ex
illis non astrui, quam ipsi affirmant sententiam per se euidens
atque indubitatam est.

Non possint episcopi contra euangelium aliquid statuere.
Esto, contra Euangelium sit leges condere aut exigere, vt per
obseruationem earum mereamur remissionem peccatorum:
quod verum est, de proprie dicto illo merito, condigni vide
licet: nõ verò de altero liberalis meriti genere, quod vni gra
tia, misericordix ac liberalitati domini innititur. Sit & hoc
quoque scripturis aduersarium, vt in condendis eiusmodi le
gibus ad hoc respiciat earum conditor, vt homines per earum
obseruationem pro peccatis satisficiant. Quod tamẽ falsum
est, nec vlla ab eis ratione, vllò argumento astruitur: & eo re
spiciebant canones illi pœnitentiales, qui in vsu erant in pri
mitiua ecclesia. Sint tamen hæc vt voluerint, nunquid pro
pterea nullo etiam alio respectu licet Ecclesiasticæ Hierar
chiæ præsidibus & rectoribus leges vllas condere? nihil sta
tuere? nihil præcipere? nunquid eo respectu, vt honeste, deco
re, decẽter, & cù reuerentia omnia agantur in domo Eccle
siastica? nunquid præscripto aliquo tẽpore exigere, quod si
ne temporis præscriptione tamen à nobis exigit Christus &
lex Euangelica: quo nostram pigritiam, socordiam & negli
gentiam exciter?

*Qualia
sint præce
pta eccle
siæ, & quo
respiciant,
quibus su
os filios ob
ligat.* Exigit à nobis Deus, vt eius cultui intendamus, nec tamen
certum eius modum aut tempus præscribit. Præceperunt ec
clesiasticæ hierarchiæ præsides, vt certis diebus intendamus
diuino cultui: conueniamus in locis & templis ad hæc dica
tis: intersimus sacrosancto illo sacrificio quod per sacerdotes
suos pro omnium nostrum salute Deo offert ecclesia, atque
interim populus etiam dei verbum audiat. Item, vt dei erga
nos beneficiorum, & mysteriorum redemptionis nostræ, sta
tis per annum & recurrentibus temporibus solenniter aga
mus & celebremus singularem memoriam, quo in hunc mo
dum in timore, amore, & cultu dei contineatur populus: ne
si totum eius permitteretur arbitrio, planè irreligiosus fie
ret. Quo etiam respectu, in diuinis officiis, quibus suis tempo
ribus iussit interesse populum, decentes caremonias serua
ri instituit.

ri instituit, quibus aleretur religio & deuotio fidelis populi, & discerent atque assuescerent se reuerentius erga deum & diuina gerere.

Requirat à nobis deus peccatorum nostrorum veram poenitentiam, & vt eorundem remissionem quæramus sacerdotali ministerio: sed certum nobis tempus non præscripsit. Exigit quoque vt reficiamur pane illo viuifico qui de cælo descendit & dat vitam mundo: sed nec huius certum nobis tempus præfixit. Qui salutis suæ diligentiore curam agunt, intelligunt frequenter sibi confugiendum ad hæc salutis recuperandæ & obtinendæ remedia. Crassioribus & negligentioribus, stimulis, & calcaribus opus est. Qui ne prorsus suæ salutis redderentur immemores, si vniuersa hæc dimitterentur in eorum arbitrio saluberrime constitutum est ab ecclesia, vt saltem semel in anno, quilibet Christi fidelis rationis compos, salutari se subdat poenitentia, & mensæ dominicæ participet fiat.

Ad hæc considerans, quanta sit ieiuniorum & necessitas, & vtilitas, & efficacia, non solum ad mortificationem in nobis veteris hominis, sed etiam, ad diuinam nos iram placandam, misericordiam impetrandam, & obtinendum à deo que petimus (quemadmodum supra controversia duodecima euidenter fecimus) indixit fidelibus, filiis suis, certis diebus abstinere à carnibus: paucorum etiam dierum ieiunia præscripsit, quibus, & salutis suæ diligentiores admoneret plus facere, quam ipsa exigit, negligentiores, præcepti vi à carnis desiderijs nonnunquam abstraheret. Quadragesimale verò ieiunium, quale ex Apostolorum traditione accepit, conseruat: & exigit quo, in eo, singulariter admonerentur Christi fideles poenitentia, ad quam, ipsum nos ieiunium præparat & sollicitat. Et quo salubrius, maiorque cum fructu celebraremus dominicæ passionis & nostræ per eam salutis redemptionisque mysteria: quibus singulariter celebrandis ab initio, ab ipsis Apostolis, in vniuersa toto orbe ecclesia, hoc tempus ante pascha constitutum est. Quo ita, velut conuicifixi, commortui, & consepulti Christo, etiam cum eodem conuicifigentes, mysterij festorum paschaliū efficeremur participes.

Hæc autem cur ita instituire non potuerunt Ecclesiasticæ hierarchiæ præsides, quibus gubernandæ regendæque ecclesie

DE POTESTATE ECCLESIAST.

à Christo est cōmissa authoritas? Quibus dixit, fixū firmū-
que in cœlis habiturum se, quicquid ipsi in eadem figerent,
ligarent & constituerent? Cur Christi fidelis quispiam, eorū
à Christo subiectus authoritati & regimini, illis, his in rebus
obedientiam non debeat? Ad hæc enim, assumpta illa per
aduersarios in hac sua (quam nescio qualem moliantur) de-
monstratione, principia, nihil pertinent. Nam palàm est,
hæc omnia, non solum non aduersari, sed maxime consen-
tire Christi Euangelio. Palàm est etiam ex præmissis præci-
pientes ista rectores ecclesiæ, non eo in iisdem præcipien-
dis respexisse, vt per obseruationē eorundem vere & pro-
priè mereremur remissionem peccatorum: nec item, vt per
ea, pro peccatis suis satisfacerent homines: sed ad causas
quas explicauimus, vtilissimas, sanctissimas, & planè neces-
sarias.

Aliis proinde quibus hæc demōstrent principis illis opus
est: Quæ, circumspectantes omnia, & excutientes vniuersos
illius demonstrationis ipsorum angulos, requirimus equi-
dem, sed nusquam inuenimus. Nam quasi ex principis illis
omnia ipsis clare demonstrata sint, tametsi nullam ex eisdem
conclusionē inferant, ne statim suboleret nasuto lectori eius
collectionis (quam etiam ipsi mihi intellexisse videntur) in-
efficacia, hanc continuo illis quæstionem subiiciunt: Vnde,
inquiunt, habent ius episcopi has traditiones imponendi ec-
clesiis ad grauandas conscientias? Diligenter cauent, ne lo-
quantur more consueto, & vtantur propriis & intellectis o-
mnibus vocabulis. Non interrogant vnde episcopi ius ha-
beant leges aliquas condendi in ecclesia: aliquid etiam præci-
piendi pro tempore, aut Christi fidelibus in vniuersum, aut,
vni & alteri, prout ipsis exigere videtur præsentis status ec-
clesiæ necessitas aut vtilitas: sed interrogat, vnde ius habeat,
has traditiones imponendi ecclesiis: quasi in (traditionis)
vocabulo insidiarum aliquid moliantur. Sed facessant i-
stiusmodi nugæ & capriuncula, loquantur nobiscum, intel-
lectis omnibus vocabulis. Si hoc interrogant, vnde ecclesia-
stica hierarchiæ præsidēs ius habeant suis legibus aut præce-
ptis obligandi aliquem in domo Ecclesiastica: mihi interro-
ganti vicissim respondeant. Vnde ius habeant, patres fami-
lias, præcipiendi aliquid in domo sua, ac familia: Domini
seruis: Præceptores & pædagogī suis discipulis: Ciuiles ma-
gistratus,

*vt studio
se vitent
aduersarij
etiā more
consueto
loqui &
viti voca-
bulis pro-
priis.*

gistratus, reges, principes, suis subditis? Habere illos hanc auctoritatem, cui subditi, qui que suis, obedientiam debeant, etiam coram deo debeant, ita ut peccent eisdem inobedientes, contumaces, & rebelles: ex diuinarum scripturarum auctoritate supra demonstrauimus. Ex quibus tamen non constat, unde illi talem auctoritatem habeant. Nam scripturæ de illis loquentes, hanc eis auctoritatem non tribuunt, sed in eisdem præsupponunt. Itaque, ut huic illorum quæstioni nõ possemus satisfacere: inde tamen consequens non foret, episcopos nostros talem in nos potestatem non habere: nisi demonstrarent, unde illis, in suo regimini commissos eiusmodi auctoritas competat, quæ ecclesiæ rectoribus in suæ curæ & regimini commissos non competat. Tamen dictæ eorū quæstioni supra abunde satisfacimus, ubi demonstrauimus, ecclesiæ rectoribus & pastoribus à Christo proprie datam auctoritatem istiusmodi: & omnibus suis ouibus, obediendi iisdem necessitatem impositam.

Nec tamen dictæ leges constitutionesq; ecclesiasticæ sunt graues aut onerosæ pijs conscientijs: imò, velut quidam ad pietatem stimuli. In quarum etiam humili fidelique obedientia propter deum & Christum, quem, in suis sacris: ab ipso nobis constitutis magistratibus respiciunt ac venerentur, singularis coram deo fructus est.

Si verò, de alijs quibusdam traditionibus laquantur, aut eballisticis, aut thaludicis, aut pharisaicis, non loquuntur rei consentanea.

Quod illi quæstioni subiungunt & cõnectunt. Extare clara testimonia quæ prohibeant tales traditiones cõdere, vel ad promerendam remissionem peccatorum, vel tanquam necessarias ad iustitiam noui testamenti, aut ad salutem, quàm nihil ad rem faciat, ex nunc dictis notum est.

Neque nihil huc pertinent scripturæ, quas ingenti aceruo, *Quam im* sed suo illo more congerunt, ut illud Pauli ad Coloss. Nemo *pudenter a* vos iudicet in cibo & potu, aut in parte diei festi, aut neome *butantur* nia, aut sabbatorum, quæ sunt umbra futurorum. Itè si mor. *scripturarũ* tui estis cum Christo ab elementis huius mundi, quid adhuc, *testimoniu.* tanquam viuentes in mundo decernitis? Ne tetigeris, neque gustaueris, neq; cõtrectaueris? Et ad Titum. Non attendas Iudaicis fabulis, & mandatis hominum auersantium veritatem: & illud Christi, Sinite eos: cæci sunt, & duces cæcorum. Item

DE POTESTATE ECCLESIASTICA.

omnis plantatio quam non plantauit pater meus, eradicabitur. His addunt, à scriptura vocari dictas leges Ecclesiasticas doctrinas dæmoniorum. Hæc inquam vniuersa, quàm sine aliena à re de qua agitur, nulli esse dubium potest, qui ea suis locis legerit, præcedentia cum sequentibus conferens: Vniuersa enim illa quæ citant ex Apostolo, aduersus Iudaicam illam doctrinam pertinent, quæ etiam sub Christo exigebat legem Moyse tanquam ad salutem necessariam, aduersus quæ, Paulo ubique fuit ingens negotium. Quas verò idem doctrinas dæmoniorum dixerit, supra à controuersia xri. demonstrauimus. Quæ Christi verba citant, ad prædictas leges rectorum ecclesiæ non pertinent: sed primis, stultas quasdam & superstitiosas, imò & impias ac legi dei contrarias pharisæorum doctrinas coarguit, secundis verò, aduersariorum hæreticorum omnium doctrinas suggillat.

Habes lector, aduersariorum demonstrationem, qua affirmant, ecclesiæ rectoribus & pastoribus nullam in eadem constitutiendi aliquid, aut quenquam obligandi autoritatem cõpetere. Quam si diligenter cõtuleris cum rationibus nostris quibus demonstrauimus contrarium, securus sum de tuo in hac controuersia iudicio.

Inuestigatur reformatione in omnibus suis mēbris ecclesie ratio efficissima & facillima. Vnū superest, quod admonitos omnes cupio, qui vlla cura tanguntur vtilitatis publicæ, vt secum perpendant & cõsiderent, quàm sit miseranda & plane deploranda, quæ scæda, quæ confusa Christianæ ecclesiæ facies, vt à plâta pedis, vsque ad verticem capitis non sit in ea sanitas: & vix vllum eius membrū in omni ordine & gradu, seu sacro, seu seculari, suo ordini, gradui, & officio satisfaciatur: sed suo loco emota, confusa, perturbatâque omnia, & neglecta, cõtēpta, conculcata, & paulominus oblitterata vniuersa disciplina publica. Episcopos toto orbe, ordinis dignitati, vita & moribus parum respondere: suo officio parum satisfacere: minimè verò omnium in hac nostra Germania, quæ id tam multis nobilissimis atque opulentissimis ecclesijs ac diocæsibus, tam paucos habet dignos Episcopali honore & nomine. Quorū, tametsi gradus dignitatem autoritatemque asserui, nō palpor vitijs, sed dico illis vix, atque iterum vix, qui sua culpa istorum malorum non minimam causam præbuerunt & præbent in ecclesia. Sacerdotes sub eis, & ecclesiarum pastores, tales merito sunt quales Episcopi: Seculares etiam principes, nullus dei timor, nulla religio,

religio, nulla denique in suo ordine superioris potestatis reuerentia cōtinet: sed quisque fertur suo impetu & arbitrio. Monarchæ aut supremæ potestates, insidiantur sibi mutuo. & in mutuâ perniciem machinâtur & intentæ sunt. Nullus verò inter omnes ad reipublicæ ecclesiæ utilitatem & regni Christi honorem consensus est, nulla sympathia: nulla conspiratio. Vniuersâ hæc, magna atque efficacissima reformatione indigent: & reformatione non perfunctoria aut momētanea sed solida, & quæ duret. Quam optant quidem boni omnes, sed non omnes efficacem eius modum perspiciunt. An quæ verò ego despiciam, nescio, tamen vnâ mecum quæso omnes cogitent. Nullis certe synodis, nullis concilijs his malis mederi posse mihi certo videtur, Celebrentur synodi quotquot volueris, constituentur præfiganturque omnibus ordinibus, gradibus & membris ecclesiæ, leges optimæ ac saluberrimæ (quæ non desunt iam olim statutæ si qui eas seruare curarent.) Quid tum denique? Quis exactor & vindex earundem erit, si quis in eas delinquat? si quis se qui nolit? Quis conseruet rebelles? Inobedientiam & transgressiones quis puniet? Quis inquam, nisi superintendentem omnibus efficacissimam aliquam auctoritatem feceris? Da, hodie reformatam te habere in omnibus suis mēbris ecclesiâ, Episcopos, Presbyteros, atque alios Ecclesiasticos ordines: da etiam seculares omnes principes, quæque in suo gradu & ordine, facere quod est sui officij: quamdiu quæso duraret ista facies ecclesiæ? Vt demutabiles omnes homines sumus, vt etiâ exigui temporis vita nostra, & bonis mali succedunt. Quos, quæ imaginabilis reformatio, vel metu pœnæ continebit in officio: vel submouebit officio incorrigibiles: nisi efficacissimam aliquam, vt diximus, auctoritatem habuerimus in ecclesia: semper intendentem & superintendentem omnibus? Multos valde Episcopos vniuersâ habet ecclesia multos etiam habet magistratus summos, quæque in suo ordine, quorum vnus non est subiectus alteri. Vt bonos semper sua sponte habeamus omnes fieri prorsus non potest. Quid igitur remedij? Ego, quod mihi efficacissimum videtur, libere prolaturus sum, Quisque secum cogitet, & perpendat an inueniri possit facilius, & efficacius: & oro Christum vt dignetur omnibus inspirare, se qui quod erit optimum.

Nullis aut synodis aut legib. hanc reformationem efficaciter fieri & conseruari posse.

In primis hoc certum habeo attestante id ipsum scriptura pro-

DE POTESTATE ECCLESIAST.

Authoris propter peccata populi irato illi deo fieri, vt quales meretur
hac de re pastores & rectores habeat Quod si ita est, sicut certò est, g-
tètia. libet intelligit, vnde hac in re nobis necessario inchoadūtur,

nempe, vt diuinā ante placemus offensam, & quisque reuer-
 tatur à viis suis pessimis, & sincero corde ad deum cōuertatur,
 & illius fideliter impleret misericordiam. Quod, quādiū
 non facimus, frustra consultamus; frustra conamur vt amoliamur
 plagam, quam nobis peccatis nostris iratus deus infligit.

Ab hoc proximum & secundo loco mihi esse viderur, ad
 prædicta mala omnia, in omnibus ecclesiæ ordinibus & stati-
 bus persanāda efficacissimum medium & remedium: vt reuo-
 cata ante omnia in ecclesiam, disciplina illa publica secundū
 morem veterē & antiquos canones ecclesiæ, (nisi qui plane
 nō conuenirent nostris his seculis) & in ordinem suum secū-
 dum ecclesiasticā hierarchiæ exigentiā, si quæ (vt multa) in-
 de exorbitarunt & exorbitent (quocunque id prætextu ac ti-
 tulo factū sit, nihil id referat, nullus eius respectus sit pro pu-
 blica reformatione ecclesiæ,) restitutus omnibus, quod fiet, si
 clerus & religiosi quiq; suis episcopis subiecti sint: & sublata
 è medio omnis exēptio, quæ necessariō turbat disciplinā pu-
 blicam, episcopi quoque subiecti suis archiepiscopis: Illi suis
 primatibus, secundum exigentiā formæ hierarchiæ eccle-
 siasticæ: si denique in vsum reuocentur, & statutis suis tempo-
 ribus serio peragantur & non simulētur, concilia & dicecē-
 na & prouincialia) super hæc omnia uigilet, vnius igemoniæ
 autoritas: quæ tātum valeat, quantum conseruandæ vnitatis
 eiusmodi corporis, ecclesiasticæ societatis necessario exigat,
 & ipse Christus valere voluit: per quā, membra eius vniuersū
 possit in consensu & conspiratione in mutuam totiūque vni-
 litatem continere, quodque in suo officio: ab vnoquoque ra-
 tionem eius exigere, delinquentes punire, excessus corrigere
 vnitatem religionis & fidei, & disciplinæ publicæ vigorem
 conseruare in domo ecclesiastica: & efficere, vt in ea, omni
 ordine decentérque gerantur.

Nam si in hunc modum restitutus suo loco omnibus, suam
 rectori ecclesiæ autoritatē omnes religiose recognoscere,
 & is bonus esset, in vnam sui domini gloriam, & sibi cōmuni
 intentus vtilitatem ecclesiæ: omnes intelligunt, vnius officio
 non solum pacata, sed decenter ordinata correctā reforma-
 tāque facile fore omnia in domo ecclesiastica.

Non

Non confirmaret vllos electos aut nominatos ad regēdas ecclesias, nisi diligenti inquisitione præuia, ætate, vita, doctrina digni inuenti essent qui præficerentur ecclesijs & episcopalibus præmererent virtutibus. Si quando sibi præfentaretur alij, aut intelligeret principes ad quos forte privilegio cōcessum est nominare ad vacantes ecclesias, ex eisdem vel nūdinationem facere, vel carnis aut seruitiorū (vt fere fit) magis quam ecclesiarum vtilitatis rationem habere, & quærere magis prouidere sibi gratis de ecclesijs, aut earundē prouentib⁹ quā ecclesijs de pastoribus: eiusmodi electiones & nominationes libera autoritate reiiceret, moneretq; electores aut nominatores vt eligerēt dignos, nisi priuari vellēt electionis privilegio. Breuiter, igemonici rectorisq; opera, si suam illi autoritatē, vt tenentur, omnes religiose agnoscerent, & illū bonū prudentem & strenuum haberet ecclesia, singula membra in officio suo facile continerentur in domo ecclesiastica.

Vt autem bonum habeamus, magna parte in nobis situm est, si tales erga deum nos reddiderimus, vt ipse dignetur nobis præstare pastores secundum cor suum: & non, quales meretur nostra iniquitas.

Deinde multo facilius, etiam humanitus, prouideri posset, vt vnum bonum rectorem habeamus superintendentem omnibus & episcopis & principibus, quā vt bonos tā multos episcopos & principes. Postremo, vt non semper bonus is sit sed, vt sunt res humana, intermistim nūc bonos nunc malos habeamus: quisquis tamen is erit: virorum bonorum & prudentium concilio circunseptus erit: & nihilominus autoritatis eius efficacia, vnitatem, sympathiam & conspirationem omnium conseruabit in domo ecclesiastica, etiam si ipse, vita inculpa non sit.

Quod si hic multos qui sceleratos nobis pontifices proferat, is meminerit ppter peccata nostra tales nobis dari in ira furoris domini. Nullum tamen adeo sceleratum proferent, cuius si viguisset autoritas, & fuisset religiose recognita ab omnibus vt oportuit, non multo vtilior fuisset ecclesiæ, quā quod ea neglecta contemptaque fuerit.

Sed quid, inquit, si hic tantam tam absolutam potestatem vertat in tyrannidem? Quibus ego occinam vicissim, Quid si Christus ecclesiæ suæ omnem curam plane abiiciat? At se non abiecurum nos securos reddidit, promittēs se nobiscum

Non

DE POTESTATE ECCLESIAST.

biscum fore ad consummationem vsque seculi. Deinde, quā tu hīc tyrannidem tantopere metuis? Cogita, non humanæ sed diuinæ atque omnipotentis sapientiæ opificiū esse ecclesiā. Quæ eius rectorem tali armauit autoritate, quæ, vbi riget quantum oportet, religio, efficax est ad continēdos omnes in officio: ad coercēdos delinquentes: puniēda delicta: humiliandos superbos, contumaces, & qui perturbāt pacem, vnitatem scindūt in domo ecclesiastica: quæ tamē nulli facile possit inferre iniuriam: non vi vlla quenquam opprimere, neque enim est armata materiali illo gladio, Tameris, qui gladium in ecclesia portant, illius authoritati, aduersus, contumaces & rebelles, pro conseruanda vnitāte & pace in domo ecclesiastica, subseruire debeāt, quo auferatur malum de medio ecclesiæ, & cæteri timorem habeant.

Sed quid, inquiunt, si Euangelio Christi contraria audeat, aut præcipiat? Iterum occurram. Quid si Christus ecclesiā suam planē deserat? Sed hanc curam illi permittē, qui tibi præcepit, præsidi cathedræ, & Petro, obsequi in discipulis, simpliciter, & in omnibus. Omnia, inquit, quæcunq; vobis dixerint, seruate & facite, etiā si fiat vitæ perditā. Et ad Petrū, ecclesiasticæ hierarchiæ designatum præsidem: Quodcunq; ligaueris aut solueris super terram, in cœlis ratum habebitur à deo. Nostræ discussioni hīc nihil reseruatū est: sed simpliciter nobis imposita obediēdi necessitas. Cui humiliter fideliterque nos submittētes, in eo errare nō possumus. Nam idē ille nos iudicaturus est, qui eam nobis necessitatē imposuit. Quæ verò aduersarii criminantur doceri & præcipi ab illis, contra Christi euangelium: sunt impudentissima cōtra Christum & sanctum Euangelium eius mēdacia, quemadmodum suprā in omnibus controuersis nostris euidenter demonstrauimus. Saltem, inquit, in sacerdotiis & stipēdiis ecclesiasticis in quoslibet conferendis ius ordinariorum omnium vsurpabunt, & ecclesias implebunt ministris in idoneis.

Ego verò, nihil nisi ad Christi gloriam & ecclesiæ vtilitatem facturos puto si boni fuerint: Vt autem boni sint, nobis quo diximus modo curandum est. Cui forte addi posset, restrictio nonnulla in diligendo Pontifice, designandisq; Cardinalibus: si quæ efficacior quàm obseruata est hactenus, excogitari poterit. Quā sua autoritate, haud grauatim edificurus esset Paulus Pontifex, ecclesiasticæ vnitatis & reformationis

nis cupientissimus, pro vtilitate ecclesie. Qualescunq; tamē
sint, nihilo fere peius sacerdotia dispensabunt, quam nūc fa-
ciat ordinarij, quod res ipsa satis demonstrat. Qui si in his ad
vna respicerent vtilitate ecclesie & Christi gloria, nihil sibi
eripi quereretur: imò onere illo, nec mediocri sanè, se leua-
tos gauderet, si quādo in vacantibus sacerdotiis summus Pō-
tifex eorum ordinationem & prouisionē antea uerteret. Certē
debet rector ecclesie, in eadē, dignos & benemeritos de repu-
blica, remunerare posse ecclesiasticis stipendiis: quēq; secun-
dū rationē suę dignitatis & meriti. Deinde, & hoc velut vin-
culo, arctius colligatur vniuersa mēbra ecclesie cum suo re-
ctore & igemonico, & admonetur quisq; digne se gerere in
commisso sibi officio, sentiens vbiq; vigere auctoritatem ec-
clesiasticę hierarchie p̄sidis, atq; se amouere posse si faciat
aliter. Postremò, & hoc certum est, absque euidenti nocumē-
to ecclesiastici corporis, restringi non posse auctoritatis igē-
monici & rectoris eius efficaciam. Vt verò tales habeamus, qui
eadem vtantur pro vna ecclesie vtilitate & Christi gloria, in
hoc nobis omnibus votis & viribus incumbendum est.

Itaque vt reuertar ad id vnde non nihil digressus sum: Ego
sanè vt alio vllō modo ecclesie restitui possit sua forma, spe-
cies, vnitas, cōcordia, vigor, intelligere omnino nō possum,
quā vt eius rectori ab omnibus religiosissimè agnoscat sua
auctoritas: demusq; operam omnem, vt eum habeamus opti-
mum ac probatissimum. Quod fiet quo dictū est modo, si e-
mendatis nostris vita & moribus, diuināq; aduersum nos ira
placata, dignos nos bono pastore exhibuerimus. Et si quę for-
te exactior distinctio excogitari posset, obseruanda in electio-
ne Pōtificis, & designatione Cardinalium, edicenda ex au-
thoritate ecclesiasticę hierarchie p̄sidis. Nam ex his duo-
bus, vniuersę ecclesie salutem, vnitatem, concordiam, vigorē,
reformationēq; pendere, euidens mihi esse videtur: Vt do-
mus salus inde p̄cipue pendet, si patrisfamilias in eadem
auctoritas vehementer vigeat: eumq; bonum, frugi & pru-
dentem habeat. Et cuiuslibet humanę societatis vnitas, con-
cordia & felicitas, ex efficacia auctoritatis, simul & bonitate
eius quo regitur igemonici. Monastica societas, ea regitur &
valet optimè, in qua maximè pollet boni Abbatis auctoritas
Ita quoq; regnum illud felicissimè administratur, in quo a u-
thoritas boni Regis & maximè valet, & est pollētissima. Ne

DE POTESTATE ECCLESIASTICA.

que vllæ leges, vllæ regulæ pro conseruanda disciplina publica, pro continendis in officio ad mutuam & totius vtilitatem omnibus, vllam efficaciam obtinent, nisi illa vigeat quæ eadem exigat, iugemonici auctoritas.

Neque est, quòd quisquam hac ratione aut tolli aut imminui auctoritatem dignitatemque cuiusquam forte imaginetur: quam contra, nulla quàm hac, ratione magis crescere, augeti stabiliri que posse, planè certum indubitatumque est. Quàdoquidem vna hæc ratio recepta serio & fideliter, perpetuam necessario pacem in ecclesiâ secum intròduceret & conseruaret: & mutuis, quòdque eius membrum, viribus, nuti & crescere faceret. Quæ nunc, non obediens vnus rectoris imperio, in mutuam sunt intenta perniciem: suas in se vires frangunt, opes exhauriunt: & Christianam rempub. in tot particulas dissectam, religionis nostræ hostibus diripiendam conculcandamque exponunt, in Christiani nominis non leue opprobrium.

Quòd si nihil hac ratione certius & efficacius, pro vnitatis, pacis, concordia, & disciplina publica conseruanda, nihil etiã facilius inueniri poterit, oro Christum vt inspiret suorum mentibus, eam amplexari, & fideliter sequi: aut certè, vt meliorè, faciliorem, efficaciorèmq; ostendat aliam, & omnes sequi faciat.

De diuor.